

BIBLIOTEKA DRAMSKIH UMETNOSTI

POZORIŠNE ANEGDOTE
Izabrao i priredio Radoslav Lazić

Autorsko izdanje
Samizdat
rlazic@open.telekom.rs
064 18 00 139

Recenzenti: prof. dr Radoslav Đokić
Tomislav Gavrić

Unos teksta Tatjana Mihailović Soldat

Dizajn
Dušan Karadžić

Štampa
789 Team, Beograd

Distribucija
Medijska knjižara Krug komerc,
Biljana Živadinović
011 303 92 66
bikikrug@gmail.com
krugvpr@gmail.com

Tiraž: 500
Prvo izdanje

Beograd, 2014.

POZORIŠNE ANEGDOTE

Izabrao i priredio Radoslav Lazić

Beograd, 2014.

P R E D G O V O R

Radoslav LAZIĆ

P O Z O R I Š N E A N E G D O T E šaljiva teatarska meta-estetika i para-poetika u pozorišnim anegdotama – „nije objavljeno“ – ovde je reč o čudnim, o neobičnim, o smešnim, o komičnim, o ironičnim. o satiričnim događajima iz pozorišne dijahrone – prošlosti i sinhronije – sadašnjosti, uvek sažeto, kratko i jasno

Za razumevanje estetske suštine pozorišnih anegdota važna su etimološka – ona koja istražuju poreklo i značenje reči – i semantička – ona koja označava - pojam anegdota. Evo objašnjenja klasičnog porekla pojma anegdota, koji preuzimamo iz Internet Slobodne enciklopedije - Wikipedia:

Anegdota (od *starogrčkog* ἀνέκδοτον, anékdoton – „nije objavljeno“) je vrsta *književnosti* koji se temelji na izvanrednom događaju obično iz *života* neke osobe. U svakodnevnom jeziku anegdota se odnosi na priču (uglavnom usmenu) koja opisuje čudan, neobičan ili smešan događaj. Pojam je skovao *Prokopije iz Cezareje* koji je u 6. stoleću napisao *kritički* povesni rad s detaljima o životu vizantijskog cara *Justinijana I. Velikog* kojeg je nakon njegove smrti objavio pod naslovom Ἀνέκδοτα (Anekdota), a koja je ponekad prevođena i kao "neobjavljeni memoari" ili "tajna povest”.

U mnoštvu anegdota koje opisuju čudne, neobične, najčešće komične događaje, pozorišne anegdote o dramskim piscima, rediteljima, najviše o glumcima, zatim o koreografima, dirigentima, scenografima, kostimografima, gledaocima, kritičarima, teatrolozima ... najzad o pozorišnoj publici... predstavljaju idejno-tematsko bogatstvo i živu raznovrsnost, kao što je što to i pozorište samo. Teatar je jedina živa umetnost – Theater l’art vivant. Pozorište je umetnost za sve !

Pozorišne anegdote u svojoj sažetosti predstavljaju mikro-eliptičnu istoriju teatra i njegove enigmatične suštine, Brzo se čitaju, još brže pričaju, sa zadovoljstvom slušaju, a najbrže zaboravljaju u svekolikom efemerju pozorišta i njegovog dvojnika života samog. Ko voli život dvočasovni i pozorišne daske, koje život znače, na

sceni manje i više od života, za njega bi trebalo da i pozorišne anegdote predstavljaju veselu suštinu zadovoljstva u teatru.

Zato čitajmo, slušajmo i pripovedajmo pozorišne anegdote i odgonetajmo suštinu pozorišta kao fenomena, ali i pozorišnog metaživota i para-kulture u Talijinom hramu, gde jedna reč predstavlja hiljadu slika. Zahvaljujući pozorišnim anegdotama čitaoci naše nevesele stvarnosti iz realnog pesimizma podižu zavesu scenskog optimizma, bar za tren. *In spe! – Ostajem u nadi!* - čitanja i pripovedanja pozorišnih anegdota, kao neverovatnih životnih i scenskih dogodovština.

Pozorišne anegdote su mikrokomedije, mikrotragedije, mikroarse, mikrovodvilji, mikrodramoleti, mikromelodrame, i najzad mikrodrame. Zahvaljujući pozorišnim anegdotama, kratko i jasno, mi za tren saznajemo šta je bilo ili šta je moglo biti na teatarskoj ili životnoj sceni.

Pozorišne anegdote nam govore ili bolje reći predstavljaju mikropredstave teatarskog života dvočasovnog u minut ili dva, Sve kratko i sve jasno da ne može kraće i jasnije. To što se pri tom smejemo, osmehujemo, smejuljimo, ismehujemo, podsmehujemo - to su darovi poetike sažetosti humora i komike.

Za tren i u času pozorišne anegdote nam u beskrajnom scenskom životu i pozorišnim dramskim mozaicima otkrivaju smešnu, komičnu, ironičnu, satiričnu, tragikomičnu suštinu teatarskih fenomena: dramaturgije, drame, režije, glume, opere, umetnosti scenskog pevanja, koreografije, umetničke igre...

* * *

U ovom neveselom vremenu, na ovim našim prostorima - „na glavnom putu“ - varnice u vatrometu smeha i komike su više nego dobro došle.

U tragičnom osećanju sveta i života pozorišne anegdote nam svedoče da smo *u medio in vita in teatro sumus – u teatru smo u središtu života.*

Zato smejmo se na sceni i svakidašnjem životu, čitajući, pripovedajuće i slušajući pozorišne anegdote, dok još ima vremena...

Rable s pravom kaže: *smeh je čoveku zaista svojstven – smej se, ko hoće da bude čojstven !*

Smej se, bajaco, da plakao ne bi... smej se... smeh je lekovit, u svetu svakojakih boljki... ne zaboravite, smeh je iz raja izašao...

MOZAIK POZORIŠNIH ANEGDOTA SA NAŠIH I SVETSKIH PROSTORA U RAZLIČITIM VREMENIMA

SMEH KAO LEK

Priča se da je ceo Napulj uživao tresući se od smeha na predstava poznatog komičara Karlinija. Svi osim jednog čoveka, koji je došao čuvenom lekaru toga grada da traži leka preteranoj melanholiji, koja je podivala njegovo zdravlje. Lekar mu posavetova da traži razonode:

- Idite na predstave Karlinija, treba vam radosti, smeha.
- Melanholični bolesnik odgovori:
- Ja sam Karlini.

SOFOKLE

Najveći i najplodniji pisac tragedija antičke Grčke, Sofokle, napisao je oko 130 drama, od kojih znamo samo sedam, dok se tri i sada izvode (*Antigona, Elektra, Kralj Edip*).

Jednom je neki Atinjanin upitao Sofokla zašto on u svojim dramama prikazuje žene čestitim i plemenitim, dok ih Euripid prikazuje svirepim, pokvarenim čak krvoločnim.

- Razlika između mojih i Euripidovih ženskih likova je bitna – odgovorio je Sofokle. – Euripid ih prikazuje ovakvim kakve one jesu, a ja onakvima kakve bi trebalo da budu.

BOJANOV PRVI I POSLEDNJI RED

Bojan Stupica, poznati jugoslovenski reditelj, u razgovoru sa Vladimirom Kolarom priča:

- Život je čudan i pun obrta. U vreme kada sam najviše zalazio u pozorište i bioskop, u vreme kada sam to najviše želeo, tada nisam imao para. U bioskopu sam sedeo u prvim redovima, a u pozorištu u poslednjim. Danas, kada sam ugledan građani, sedim u poslednjim redovima bioskopa i u prvim redovima u pozorištu. I to mi se nimalo ne sviđa.

GAVELLA U ANEGDOTAMA

GAVELLA I MARIVO

U povodu 150-godišnjice smrti Marivoa (1913) Veliko kazalište izvodilo je odabrani program. Te večeri Gavella je imao svoj prvi nastup na zagrebačkoj pozornici. Ne kao reditelj. Održao je, naime, uvodnu reč. – "Tko ne poznaje našeg dobrog, starog Marivoa.." – tim je retoričkim pitanjem počeo svoj govor. Sasvim neočekivano iz gledališta je "odjeknuo" gromoglasan odgovor: "Nitko!"

Načas zbunjen Gavella je zastao, a onda produžio dalje kao da se ništa nije dogodilo. Naravno, kasnije se zanimao, tko je "autor" ove neprijatne šale. Bio je to njegov prijatelj E. Weiss. Na svu sreću, Gavella nije bio zlopamtilo.

GAVELIN NOSADSKI HAMLET

Gavella je u Novom Sadu (1927) postavljao *Hamleta*. Međutim, odmah nakon generalke morao je otputovati u Bratislavu. Nemiran, brinući se za ishod premijerne predstave, s jedne je usputne železničke stanice nazvao Srpsko narodno pozorište, i zapitao, kako je prošla premijera (koja je te večeri trebala biti održana). Sekretar pozorišta je odgovorio: "Doktore, to se još ne zna..." "Kakao se ne zna?" – uzbuđeno je pitao Gavella, sluteći zlo... "Jer predstava još traje." – glasilo je odgovor.

... A bilo je negdje poslije jedan sat u noći, kad se odvijao razgovor?!.... Hamlet na novosadski način, nema sumnje.

GAVELLA I VETERANI

Kao što je poznato, Gavella je osnovao Zagrebačko dramsko kazalište s grupom gotovo mahom mladih kazališnih radnika. Nastojao je u ansambl "pridobiti" i nekolicinu starijih, iskusnih i poznatih majstora scene, među kojima Ivonu Petri, Viktora Beka i Zvonimira Rogoza. – Ta, „nemrem“ samo sa "špilšulom" delati teatar – rekao je prilikom razgovora s Rogozom.

GAVELLIN U LOGORU

Drama *Ulogoru* posebno je prirasla Gavellinom srcu. Prigodom njena postavljanja u ZDK-u pomno je bdio nad svakim i najmanjim detaljem. Tako se radi uniformi žestoko sporječkao s krojačem. Raspra je nastala oko broja dugmadi i oznaka činova. Gavella je tvrdio, da on valja najbolje zna kako stoji stvar, budući da je nosio Austro-ugarsku uniformu. Krojač je, međutim, uporno dokazivao Gavelli, kako nije u pravu, podastirući pred njega stručni priručnik. Ljut, Gavella je osjetio potrebu da izađe iz sobe u kojoj se vodila "bitka". Gotovo je "poletio" prema prvim vratima što ih je ugledao i – "uletio" i ormar. U afektu je, naime, zaboravio gdje se nalazi – "pravi izlaz".

GAVELLINE OSTAVKE

Gavella je vrlo često davao ostavke na svoj položaj umjetničkog rukovodilaca u ZDK-u. Napismeno, crno na bijelom! – Budući da smo znali kako je nagla i raspljiva temperamenta, taj se "pregršt" ostavki, naravno, nije "uvažavao" – priča Vlasta Balen prisutna u ZDK-u od osnutka teatra, kao tajnica i pomoćnik direktora. – Svaka od Gavellinih ostavki "čekala" je u ladici, dok se "Stari" ne "ohladi", a zatim bi završila – u košu... Nije trebalo dugo čekati!

GAVELLIN MAGBET

U završnoj fazi rada na *Magbetu* (režirao ga je 1957. godine u ZDK-u), Gavella je pozvao svoje učenike, studente režije Zagrebačke kazališne akademije, da prisustvuju jednom od pokusa. - Iza svake slike, u gotovo malicioznom zanosu, postavljao bi isto pitanje. "Ste kaj primetili?..." Studenti su se "upinjali" svim snagama da uoče to važno i bitno, što se uočiti ima, ali – uzalud. Svaki put, umesto odgovora, nastao bi muk i sleganje ramenima..." – Pa kaj ne vidite! – zagrmio je nestrpljivo veliki Meštar. "Svaku sliku namerno završavam tak da "pada" pa ne budu mogli aplaudirati. Kaj sam ih zanital, ha!"*

---

* Vjesnik, Zagreb, 4. IV 1972.

TELAL*

Vlado Zeljković poznati banjalučki glumac, ispričao mi je anegdotu o tome kako su između dva svetska rata bile najavljivane

Pozorišne predstave na čestim gostovanjima po Bosanskoj Krajini.

Kako se je po našim bosanskim kasabama objavljivalo gostovanje i repertoar Narodnog pozorišta Bosanske Krajine u oni vakat pri njegovom osnivanju 1930. godine.

OBJAVLJUJE TELAL:

Čujte i počujte svitu, dolaze najbolji sokolaši, pehlivani iz Banja Luke. Šehenlučiće se tri noći /gostovaće se/.

Prvu noć šehenlučiće se do dvanajs sahata – izigravaće se *Hadži-Hasan Haginica*.

Dругу noć izigravaće se *Tuhaflı hinsan* od Nušića.

A triću noć izigravaće butum svi pehlivani zajedno nješto plaho smišno - *Put oko dunjaluka* opet od amidže Nušića.

Ako se na ovo posilo iskupi čudo svita, izigravaće se na zahtiv publike i *Dženaza hebejke Jugovića /Smrt majke Jugovića/*. Posli toga izigravaće se *Hanuma X.* (Roman gospođe X). A posljednju noć izigravaće najbolji pehlivani, nekakav Bakotić i Zeljković. Izigravaće se *Ženski hugursuz* (Zla žena) od Sterije Popovića.

Priporučuje se svakom da dođe sehiriti ove pehlivane, ko nejma para neka proda sira pa nek dojde, ko ne dojde petnest dinara globe i tri dana u pržun, reko je načelnik, a vi sadeka kako hoćete, a ja hodoj.

MINISTAR STERIJA

U ono doba kad je u Ministarstvu prosvete u Beogradu bio načelnik Jovan St. Popović, a sekretar Sima Milutinović, dogodilo se i ovo.

Popović je bio vredan, tačan, možda i pedantan. To znamo.

Sima je bio – drukčiji. To je lako znati.

---

* Zabeležio: Radoslav Lazić, Banja Luka, 19.X 1969.

Jednom se desi da Sima ne dođe u kancelariju puna tri dana. Što načelnika o tome i ne izvesti – možda i nije velika krivica; ali biće da je načelnik saznao kako Sima ne boluje – ni on niti ko od njegovih.

Četvrtog jutra uđe načelniku u kancelariju momak, koji je bio određen da pred Ministarstvom stražari, pa javi:

- Ide gospodin Milutinović, i – možda će ovamo!

Načelnik brzo ode stolu i spusti tabak hartije na kome je bilo napisano:

Gosp. S. Milutinoviću.

*Biti drugar druželjublju
O svom nebu – stvar je srca.
Biti točan i prilježan
Dužnost je prvi poziv.*

*Već tri dana Muza stoji.
Čuti pero, pra(h) je pao,
Ko će Muzu da povede?
Nesvršeno da soverši?
Krivac svoje nek kazuje,
Kako može nek se brani.
I što lepše sotim bolje.
Strogosti nas zakon uči.*

Načelnik J. St. Popović

Drugim rečima: tu se od Sime – tražilo izjašnjenje!

Odmah po tom dođe i Sima. Sede za svoj sto, i pogled mu se zaustavi na tom neobičnom aktu. Za tim uze pero i u produženju napisao odgovor:

*Bilo jednom omaleno dete,
Svakom dobru priljubilo svojski,
Bogobojno i majke poštovno,
Zora l' njega spavaćiva igda
Niti nađe, nit' se za to trud.
U svog znoja koru l' hlepca smaže.
Al' kad pojim desno ili l'jevo –*

*Ka' manito, niti pripituje
Milutina niti Anđelije.*

*De sam bio? A đe bio nisam!!!
Kud ne sij'o i tuda nicao!
Jedno seme: u zlo ni do v'jeka!
Mlogo prošlo, a ostalo malo,
I to malo već je dotrajalo.
Pa što će ti da do kraja saznaš?
Uči drugo, ima jošte dosta
Čega ne znaš – a ja ni toliko.*

Simeon Milutinov Sarajlija.

Čitalac zacemento razume i Popovićevo pitanje i Simin odgovor, a seća se da su Milutin i Anđelija roditelji Simini. Bez sumnje se vidi kako ovo pitanje pokazuje prirodu i karakter jednog a odgovor drugog pesnika.

Tako napisano "izjašnjenje" Sima i čuteći spusti pred Popovića na sto pa ide svom poslu.

Ne zna se da li je od toga bilo kakvih posledica. Najverovatnije je da je sve ostalo pri ovoj šali.

STERIJA OTAC I STERIJA SIN

Priča se da je Jovan Sterija Popović pisao *Kir Janju* po liku svog oca, koji je bio veliki cicija. Kad je Sterija poslao iz Beča ocu svoju knjigu i kad ju je starac pročitao i poznao u njoj sebe, kažu da je rekao:

- 'Raniš psa da je ujede!

NUŠIĆ U NIŠU

Krajem prošlog veka, srpska skupština i vlada nalazili su se neko vreme u Nišu. Jednog dana, po ministrovnoj naredbi, i Branislav Nušić dođe u Niš, ali kako je grad bio pun sveta sa strane, nije mogao nikako naći sobu za prenoćište. Najzad se obrati gazda-reponji u "Evropi".

- Znae šta, Nuša? Urediću da vam sobarica Aranka ustupi svoju sobu, a ona neka prenoći kod neke drugarice.

Brzo su se sporazumeli i Nušić posle večere oko deset sati pođe na počinak. Tama se prućio na krevet, kad neko snažno zalupa na prozor. Nušić skoči, priđe prozoru i upita ko je.

- Aranka, otvori! Ja sam, tvoj Jova!

Nušić glasno opsova i vrati se u postelju. Taman ga san savlada, kad se začu nova lupa i glas.

- Aranka... Ja sam... tvoj Rile!

Nuša se razdera i Rileta nestade.

Jedva Nušić ponovo zaspao, a nečija ruka opet zatrese prozor:

- Aranka, dušice moja, otvori vrata! Ovde je tvoj Simčo...

Tako je do zore Nušić samo brojao posetioce, i više nikako nije zaspao. To je uradio tek ujutro za stolom uz kafani na veliko čuđenje gazda-Reponje.

Stara vesela Srbija

NEKOLIKO ANEGDOTA IZ ŽIVOTA G. BRANISLAVA NUŠIĆA

Slab ovih dana, g. Branislav Nušić na svaki način ne može da pravi onoliko dosetaka koliko njemu obično pada na pamet. Ma kolikim pažnjama ga okružili, oni koji ga neguju ne mogu mu pružiti, kroz reč, onoliko bacila smeha, koliko mu je potrebno da se razvedri i nasmeje. A "smeh je Božji lek" i zato je potrebno verovatno, zasmekjavati svakoga bolesnika pa i velikoga komediografa i humoristu.

Mi ćemo zato ovde ispričati nekoliko anegdota iz života g. Branislava Nušića u želji da zabavimo čitaoce "Vremena" i g. Nušića samog. Vrlo je moguće, da je neke od njih, kao događaje, i sam g. Nušić davno zaboravio, te će oni i za njega imati čar skoro poprilično novih stvari, tako da će moći i on na njim da se osmehne od srca.

NUŠIĆU SVE DOPUŠTENO

G. Branislav Nušić je bio jedan od onih ljudi kojima je u našoj zemlji sve bilo dopušteno. On je bio i ostao jedna od najpopularnijih ljudi svoje sredine i mogao je u njoj i sa njom da čini šta je hteo. Ma

šta učinio, on je bio skoro unapred izvinjen, jer je g. Nušić smatran u Srbiji kao nesebični prouzrokovatelj smeha, čovek koji zasmehava da nasmeje i sebe i druge, pa čak i onoga koga eventualno ismejava.

G. Branislav Nušić je takav bio po intuiciji, od svoje rane mladosti, još kad je kao dečak u svome rodnom Smederevu išao da hvata zmijske i golubove u starome gradu i kad je, uzgred, ismevao tamošnje čaršijlije i nastavnike a među njima i đakona – Nestora, svoga veroučitelja.

Zato su ga još pre četrdeset godina doktori ozbiljno pitali:

- Bre, Alko, da li si ti ikad u životu mogao biti ozbiljan i da li si ti ikad u životu imao neku neprijatnost?

Na to, Alkibijad Nušić je odgovorio da jeste i da mi se najveća neprijatnost dogodila u Smederevu, gde se vratio k roditeljima posle nekog ispita, srećno prebrođenog u Beogradu. Na obali, dočekao ga je otac, sa još nekakvim Cincarima u mantijama kakve su onda nosili smederevski Cincari. Tu ga je otac srdačno pozdravio, gord što mu je sin pokazao uspehe na velikim "školama" a i ostali Cincari su sa njim saučestvovali u radosti, smatrajući Alkov uspeh kao stvar koja služi na diku njine manjine.

Taj doček je bio pred nekad čuvenom kafanom "Laf". Odande, Cincari su dopratili Alka i oca do njine kuće. Tu je Alka dočekala mati sa komšikama... Jednom reči, ko zna kakve su sve nade smederevski Cincari tada imali u Alka i za svoje poslove.

Uveče, mati i otac su doveli Nušića u gostinsku "veliku sobu" da tu spava. I Nušić se baš beše počeo da svlači kad ugleda na "šifonjeru" tegle sa raznim slatkima i odmah odluči da jednom zadovolji svoj stari ukus za slatko od oraja. Od silnih komplimenata (i svojih priča kako je u Beogradu i po njegovim školama) on je bio po malo i gladan, jer je malo večerao – i ženiralo ga je da, pošto je već legao, traži slatko, da ne bi to bilo u disharmoniji s tim pričama i sa mišljenjem koje je o njemu stekao njegov otac. Zato se odluči da uzme teglu diskretno k sebi u krevet i da tu, ležeći, zadovolji svoju dušu pa da se tek onda, onako umoran, preda snu.

Zamišljeno – učinjeno... Ali taman Nušić počne da sladi prve orahe, kad se jedna vrata sobe otvoriše i na njima se pojavi baš Đorđe Nušić – otac. On je išao na prstima i izašao na druga vrata – ko zna gde i zašto. Nušić – sin, preneražen i zastidjen, zavuče teglu sa slatkim pod jorgan, namače do ušiju pa onda čekaše da se otac vrati i da

nastavi... U tome čekanju umor ga obhrva, on zaspao, ne primetiv da li se i kad otac vratio a ujutru, kad su roditelji i rodbina i drugovi došli da ga vide i pozdrave, njegovoj bruci nije bilo kraja: mesto na kome je spavao bilo je crno, žuto, zeleno, ulepljeno – orasi na sve strane – impresija užasna...

- To je, govorio je Nušić, bila moja najveća nevolja u životu.

TRAGIKOMIČNA SITUACIJA

Ima u Beogradu još uvek starih i uvažениh matrona, koje se sećaju Nušića po tome što su učile školu kad i on. U ono doba starog morala, Alkibijad Nušić ih je, kao gimnazista, sačekivao na Zereku i tu ih, kao dečko ljubio, štipao i dobacivao im u lice "strašne" stvari, tako da su ga one tužile roditeljima i učiteljima... Izumrla je međutim davno generacija g. Nušićeve majke, ona čestita generacija naših žena koja je još nosila srpske bunde ispod kolena, ukrašene srebrnim i zlatnim vezom od četiri prsta, puteljke i tepeluke od dukata. U to vreme, pitanje plava ili smeđa? Bilo je odlučeno za crno. Žene su zato vranile kosu, jer je bilo neotmeno imati plave perčine. Kana je bila u modi.

Nušićevi su se već bili preselili u Beograd, i Alkibijadova mati je uživala glas žene koja najlepše stavlja kanu, tako da su se kod nje, s vremena na vreme, skupljale druge kao što se danas skupljaju u nekom salon'y de beaute. Stara Nušićka je kuvala kanu i mazale glave svojih prijateljica njome – a ove su se posle povezivale, leškarile, pušile na ćilibarsku muštiklu, pevale i šalile čekajući da se kana i uhvati... Na jednom takvom sastanku prisustvo muškaraca bilo je isključeno i zato su Alko itd. znali da toga poslepodneva nemaju šta da traže kod kuće... Međutim, Alko je jednog dana sipao u tu kanu neko čudo da se kana ne samo brzo "hvatala" nego da nije mogla ni da se skine, to jeste ona pačava materija koja se metala u kosu da je oboji, beše se stvrdla. Možete zamisliti jedan prizor u jednoj beogradskoj avliji sedamdesetih godina prošlog veka u takvim okolnostima! I zamislite da je glavni vinovnik ispio sa čitavom četom sinova razbesnelih majki iz jedne šupe u nameri da se naslađuje tragikomičnom situacijom!... Naravna stvar, tu su i batine bile kolektivne, kao i maler sa kanom. Ali, u glavnom, Nušićeva

kuća nije više bila salon za ulepšavanje i muškarci više nikad nisu bili jureni od kuće.

NUŠIĆEVE DOSETKE

G. Nušić nikad nije do svojih dosetaka pošteđivao ni svoju najbolju rodbinu. Tako je, pre dvadesetak godina, rano izjutra, poslao jednom svom bliskom rođaku telegram ove sadržine:

"Moja majka noćas dobila sina. Branislav."

Ovaj telegram je izazvao nezapamćenu senzaciju, jer se znalo da je g-đa Branislava Nušića imala već veliku decu, te se ova prinova smatrala kao sasvim neočekivana. Utoliko neočekivanija što je rođakova žena bila dva meseca ore ovog telegrama u Beogradu u gostima kod Nušićevih, a nije ništa "primetila"... Bilo kako mu drago, rođaci se baš behu odlučili da čestitaju i to čudo kada adresatu pade na pamet (on, je, zaboga, bio apotekar!) da je toga jutra 1. april. I zato on odgovori telegrafski svome kuzenu ovako:

"Moja Anka jutros bliznila."

POZORIŠNA KAFANA

Pozorišna kafana je nekad bila čuvena u Beogradu. U njoj su se sticali svi glumci, svi novinari, svi ljudi od pera pa i ljudi od politike, kao i ljudi od duha i ćeflije. Tu je kafanu posećivao i Nušić i u njoj često namagarčivao ne samo kelnera i slučajne posetioce, nego i "štam"-goste.

U Beogradu je nekad živeo nekakav Dumba iz Beča, koji je voleo veseo razgovor i zato dolazio u Pozorišnu Kafanu. Jednom tako on dođe i pođe k Nušićevom stolu a ovaj se diže da ga izbegne, rekav nekom čoveku do sebe:

- Uh, bolan brate, opet Dumba, – a gluv je kao top!... Moraš da više da te slepe oči zaboje dok s njim govoriš!

Zatim, zdraveći se s Dumbom, reče njemu, pokazujući na malopredšnjeg sabesednika:

- Divan čovek! Samo ćete morati, Gospon Dumba, malo podviknuti, jer je kicoš na uši! – i posadi ih jednog do drugoga.

Dva minuta kasnije Pozorišna kafana se orila. Nije se više znalo da li većma viče Dumba ili onaj drugi – jer se nov poznanik behu "zainteresovali" jedan za drugoga – ali ih je smeh ostalih gostiju

rasvetlio blagovremeno, te se oni prilično ljuti obojica osuše na Nušića, koji je "seirio".

NUŠIĆEVA LAKRDIJA

U Pozorišnu Kafanu je svraćao i neki intelektualac iz Obrenovca... Pošto bi rasprodao jaja koja je doneo sobom, on bi kao dobar i racionalan ekonom nakupovao bakaluk i druge stvari, pa bi tu svratio da se odmori: a dok je on tu sedeo – često i presedeo – pred kafanom ga je čekalo njegovo konjče, belo kao sneg, upregnuto u fijakerčić.

To belo konjče je bilo znak da mu je gazda tu, tako da su oni koji su ga tražili, u onom malom, veselom Beogradu tu mogli i naći. Ali to belo konjče nije Nušiću dalo nikako mira, kao ni njegov gazda možda, što su ostalom izgleda i verovatnije. Zato Nušić, da se "osveti" naumi da učini sa poštenim Obrenovčaninom jednu lakrdiju višega stila.

Jedno predveče, kad je Obrenovčanin izašao iz kafane, "kontent" da se već vrati kući, u Obrenovac, on htedne da padne u nesvest pogledavši na svoje fijakerče. On se pridrža za zid, umoran od razgovora a možda i od pića i zaječa. Avaj! Konj je bio ukraden! Na mesto belca, stajao je jedan crni konjić, gadan kao da je pokisao!

Njegovo uzbuđenje prešlo je, po nesreći i na Pozorišnu Kafanu, jer je Obrenovčanin alarmirao stvar, i cela kafana je bila na ulici; ceo svet je komentarisao slučaj. "Nije druge", rekao je neko rezignirano, "lopov je izvršio trampu". Samo su se si pitali kad je i kako stvar bila izvršena...

Nešto kasnije, ispostavilo se ovo: Nušić je spregao belca, sveo ga malo niže u Dositejevku ulicu i tu platio nekom čistačima obuće da ga ofiksaju a zatim ga ponovo dao zapregnuti... Gazda je imao samo da ga ošine i da zajedno beže od sramote pravo u Obrenovac, srećni što je počelo da se smrkava...

NUŠIĆEVE ŠALE

Kad je g. Nušić služio u našoj propagandi, sa konsulskim baronom i mačem, on je i onda, u slobodnim časovima, voleo da pravi vedre šale. Vrlo često, te su šale zasmajavale obe Srbije: i ovu

iznad i onu ispod Ristovca, pa se zato smejavao i sam Ministar Spoljnih Poslova.

Karakteristične su ove anegdote iz toga vremena.

Kad su prvi put naši glumci došli da u neoslobođenom Skoplju dadu neke predstave, njima primadona i ostale dame želele su da se prošetaju po carskome Skoplju i da vide njegove znamenitosti. Da bi međutim bile sigurne, njima je bio pridodat gazda-Zlatko, jedan Vranjanac, čiji potomci i sad služe na tradicije u diplomatiji (Trajko Paunović, gavaz Poslanstva u Bernu, njegov sin a Rista portir u Žutoj Kući mu je zet). Zlatko je bio vidra, fiftak od čovek, filadelfija!... On je ritterski poveo u šetnju naše umetnice, obučen sam u kadivu i zlati, oružan kao da prati Mitropolita, ali nije mogao da ih razume: čim naiđe neki Turčin, one sve pobegnu na drugu stranu ulice pa se poređaju jedna za drugom mirno i naslone se leđima uza zid, kao da žele da skrenu na sebe Turčinovu pažnju... Vidi Zlatko da tu nisu čista posla, suče brke i čisto se stidi, dok mu nije dojadilo te ne zapita žene zašto ga brukaju.

- Ali kazao nam g. Nušić da tako treba, rekoše one. G. Nušić nam je rekao: Čin naiđe Turčin – a vi uza zid!

NUŠIĆEV KRST

Kad je u Turskoj bilo proglašeno ustavno stanje, naš konsul u Skoplju je bio jedan od vrlo poznatih diplomata. To je bilo vreme velikih konsula kad je konsulat u Skoplju imao godišnji prosvetni budžet koji je išao na 600.000 dinara u zlatu i kad je biti srpski konsul na Jugu značilo vrlo mnogo.

Desilo se tako da su čete bile posle Ustava raspuštane i da su mnogi naši i bugarski vojvode i četnici bili jedno veče u Skoplju, tako da je naš konsul imao velike muke da se održi red. Po nesreći, te večeri zapali se jedan deo Skoplja i on, misleći da tu nisu krive i naše komite, pođe lično u vatru, apelujući da se održi mir i da se vatra gasi itd. Kako je požar bio u blizini Sv. Spasa za koji smo se i toliko borili, naš konsul je sam, sekirom, prvi počeo obijati i skidati ikonostas Sv. Spasa i naredio da se on iznese iz opasne zone.

Nušić je u beogradskim listovima istakao konsulovo junaštvo, ali tako kao da se ono sastojalo samo u tome što je on sa sekirom u ruci dao primer kako treba spasti narodne svetinje ne izlažući da je

konsulovo junaštvo bilo baš u tome što je on doprineo da u onoj zabuni oko ogromnog požara ne dođe do borbe između bugarskih i naših četnika. Uostalom, dva stara školska druga su imala svoje dosetke jedan za drugoga i voleli su obojica da se šale jedan s drugim.

U g. Nušića je tada bila zaljubljena neka naša lepa žena iz Beograda, koja ga nije ostavljala na miru ni u Južnoj Srbiji. Ta g-đa X. bila je njegov krst, od koga je on, prirodna stvar, bežao.

ŠALA ZA BEN AKIBU

U Skoplju je tada činio grdne usluge našima Džafer-beg, Bosanac, turski viši funkcioner proslavljen po tome što je potukao Grke u nekom njihovom ratu sa Turskom.

Jednog jutra u praskozorje, u Beogradu, g. Nušić, došav kući, zalupa da mu gospođa da kroz prozor ključ – privilegija kontrole koje se g-đa Nušić nije htela dugo odreći; ovoga puta, umesto ključa, g-đa Darinka mu daje jednu depešu iz Skoplja u kojoj je stajalo:

"Džafer stiže sutra ujutru rano u Beograd. Dočekaj ga što bolje možeš, Konzul X.Y.Z."

G. Nušić, pročitav ove redove, jako se uozbilji. Džafera dočekati – on je hteo rado, ali početi s tom spremom u četiri sata noću i dovršiti je do "ujutru rano" do dolaska niškoga voza – bilo je teško.

- O, zaboga, reče on svojoj ženi, ovako važan jedan telegram i ti nisi smatrala za nužno da mi ga ranije predaš!..

- Jest - odgovori g-đa Nušić s krajnjom ljubaznošću – da sam samo znala gde si, ja bih ti ga sigurno i predala...

I g. Nušić odmah zađe po kafanama da skuplja dočekivače. Iako je to bilo u predratnom Beogradu, stvar nije bila po sebi ni teška... Između ostalih, među onima koje je on pokupio toga jutra po kafanama bio je i pok. Jovan Cvijić... Svi su oni, na vreme, bili na stanici a pre njima je stajao g. Nušić, svojim cilindrom, spreman da održi jedan dirljiv govor i vajakajući se što nije imao vremena da dobije i vojnu muziku!

U tome i voz stade i g. Nušić ostrim okom poče da traži simpatičnu i marcijalnu figuru svoga pobratima, kad sagleda na jednom prozoru jednog mladog činovnika našeg konzulata u Skoplju.

- Gde je Džafer? - upita ga on.

- Koji Džafer? - odgovori mu ovaj.

- Džafer-beg! - ponovi g. Nušić.

U tome času, s vrata jednog vagona, g-đa X (ona od koje je g. Nušić bežao iz jedne u drugu Srbiju), sva izvan sebe od radosti što joj je možda neko u Skoplju kazao da će u Beogradu dočekati "njen" Nušić i što se to, eto, i ostvarilo, viknu...

- More nije Džafer... kakav Džafer... ja sam došla!...

Sve "korporacije" koje su učestvovala u "dočeku" počele su da se smeju i Nušić, ljut kao što su ga retko kad videli, morade da beži zajedno sa ostalima... G. Nušić je bio tada toliko ljut, da se žalio i Ministru Spoljnih poslova što se njegova ličnost ne uzima dovoljno ozbiljno, ali je Ministar Spoljnih poslova tada bio jedan Milovan Milovanović koji je umeo da se smeje i koji se i smejaio od srca kad je čuo za ovo Nušićevo "stradanije".

Nešto kasnije, oba prijatelja, g. Nušić i naš skopski konzul, našla su se u Solunu. G. konzul je rekao g. Nušiću da ima posla i da mora da poseti neki mladi par, neke svoje rođake.

- Ostavi, molim te! - navaljivao je g. Nušić, i tako, navaljujući, on je uspeo da odvrati konzula i ovaj se okanio vizite rođacima te su njih dvojica proveli dan zajedno pa su uveče zajedno pošli i na večeru. Nezgodnim slučajem, u lokal u kom su bili, bili su već i mladi rođaci konzulovi i ovaj je sad morao da nađe način da se izvini što ih nije posetio iako je ceo dan u Skoplju. Vešti diplomata je vaš tražio fraze i prilazio da se pozdravi, kad g. Nušić, ne ostavljajući ga ni ovoga puta, s izrazom lica punim komplimenata za mlado stvorenje, reče konzulovoj rođaci:

- O gospodo, to ste dakle vi u pitanju... Nije ni čudo što smo ja i konzul celo posle podne išli po Solunu da vam izaberemo poklon...

Zatim, obraćajući se konzulu:

- Dakle?... Gde je onaj zlatan sat što si kupio gospođi?...

Priseban, konzul reče:

- U hotelu je, predaću ga sutra!

- To ti je za Džaferov doček! - došapnu mu g. Nušić.

I, sutra, konzul je morao kupiti zlatan sat pa tek onda praviti vizitu svojoj rođaci. I, od tada on nije više pravio velike šale sa svojim starim, velikim prijateljem Ben-Akibom.

NUŠIĆ UČI ŽANKU MINISTARKU

Sve "finansijske" brige u kući su nestale kada je Nušić dobio počasno mesto bibliotekara narodne skupštine. Kako se tamo među poslanicima nije najprijetnije osećao, Nušić je i dalje radio u knjižari Sv. Rajkovića, gde je 1929. napisao svoju čuvenu komediju *Gospođa ministarka*, koju je nekad sa velikim uspehom igrala slavna komičarka Žanka Stokić kao i danas dramska umetnica Ljubinka Bobić.

U toj šaljivoj reviji karikatura od primitivaca do poltrona, Nušić je kroz iznenadni preobražaj patrijarhalne domaćice Živke Popović u naduvenu ministarku želeo da prikaže "jedan poremećaj na terazijama života". Zahvaljujući baš tome ta komedija o ministarki Živki, koja, poput Sterijine Feme, hoće pošto-poto da usvoji otmene manire i da preko muža komanduje u državnoj upravi, svojim veselim kalaburima izaziva buran smeh publike sve do naših dana.

Glavnu ulogu u komediji *Gospođa ministarka* još dok je pisao, Nušić namenjuje Žanki Stokić, ali na generalnoj probi pisac nije bio zadovoljan njenom interpretacijom. Znajući da je Žanka uspešno igrala samo one uloge koje su joj "ležale" u srcu i duši, po ličnom osećanju, Nušić je odmah osetio nepotrebnu rediteljsku intervenciju o čemu priča Gita Pređić u svojim sećanjima: "Kad je došao kući, rekao mi je da odem do nje i umolim je da igra Živku onako kako ona hoće a ne kako su joj drugi nametali. Rekao je da ne poslušaj čak ni njega ako bi još štogod kazao. Otišla sam odmah. Kad sam stupila u sobu već je bila sva narogušena. Pogledala me je mrgodno i upitala: "Što si došla? Imaš nešto da mi kažeš? Neću ništa da čujem. Sedi, popi kafu pa idi." Tako je moj pokušaj propao. Ali na samoj premijeri pozvala me je da odmah dođem. Kad sam joj posle prvog čina prenela Aginu poruku, uzviknula je zadovoljno: "Pa tako i igram. Ih! Što to nisam znala ranije! Izedoh se živa od muke. Već danima nisam znala šta ću od besa."

I stvarno igrajući po svome *Gospođu ministarku*, Žanka je doživela svoje najveće uspehe na sceni, što joj je priznao i sam Nušić pismom od 10. maja 1930. godine:

"Draga Žanka,

Vi ste večeras već pedeseti put ministarka. Neka Vam ostale

ministarke ne zavide, jer Vaše ministrovanje traje samo od dizanja do spuštanja zavese. Ono što Vam se može zavideti, to je, što ste i pedeseti put onako isto sveži, onako isto vedri i onako isto izraziti, kao i prvi put kada ste seli na ministarsku fotelju.

Želim da Vam što pre čestitam i stoto ministrovanje, Vama zbog honorara a sebi zbog tantijeme.

Vaš uvek odani

B. Nušić

Komedija *Gospođa ministarka* imala je veliki uspeh i u inostranstvu. Prvi put je izvedena u Pragu (1935), u Beču i Budimpešti (1935), Sofiji, Varšavi, Krakovi, Lavovu, Vilnu (1938), A posle rata izvođena je u Sovjetskom Savezu i Rumuniji.

NUŠIĆEVA OTKRIĆA

Dva naša najpoznatija glumca ove epohe, Ljubinka Bobić i Miliwoje Živanović imala su čast da ih kao vrsne umetnike zapazi i otkrije lično Branislav Nušić.

Nenadmašna komičarka, Ljubinka Bobić, proslavljena u ulozi kao gospođa ministarka, rado govori o svom prvom susretu sa Branislav Nušićem: "Moja porodica je 1915. prebegla iz Beograda u Kragujevac. Kako nas je bilo mnogo, a bili smo siromašni, mene su poslali u Skoplje – kao služavku kod bogate rođake. Nušić je bio tada upravnik pozorišta u Skoplju. Svakog dana odlazila sam pred pozorište u želji da uđem i gledam neku predstavu. Nušić me je nekoliko puta pitao: "Šta radiš tu, mala?" Jednom me je uveo u pozorište i angažovao. Međutim, moji roditelji su se protivili glumačkom pozovu i morala sam da se vratim u Kragujevac. Godine 1920. Nušić me je sreo u Beogradu i ponovo angažovao. Ubrzo sam zbog sukoba s roditeljima zatražila Zagreb "iz familijarnih razloga". Onda je Nušić uputio pismo u Zagreb sa ovakvom sadržinom: "Šaljem vam ovu devojčicu punu temperamenta i živaca – iz familijarnih razloga."

Veliki bard jugoslovenske dramske scene Milivoje Živanović čuva kao najdražu uspomenu Nušićevu fotografiju na kojoj je slavni komediograf na dva dana pred smrt napisao posvetu: "Mome dragom pronalasku g. Živanoviću". O tim danima slučajnog poznan-

stva sa Nušićem, u vreme kad se zlopatio kao putujući glumac Mili-voje Živanović priča uvek vidno uzbuđen dragim sećanjima:

"Deleći dobro i zlo nekoliko godina sam sa putujućim družina-
nama lutao drumovima, od srpskih i vojvodanskih palanki sve do
bosanskih kasaba, svugda puna srca, ali često prazna džepa, nese-
bično darujući publici i suze i smeh. Jednom prilikom odem u Lipik
gde sam čuo da je trupa Mikice Spasića i tamo mi ovaj bračni par
kaže: "Dobro si došao, ovde je na banjskom lečenju i g. Nušić, pa
ćemo zamoliti da nam se i on pridruži." Iako je tada Nušić bio načel-
nik umetničko odeljenja u Beogradu on nam je sa zadovoljstvom
režirao svoju komičnu jednočinku "Detto" o zgodama mladog brač-
nog para. Po završetku uspele predstave Nušić, kome sam se dopao
kao glumac, potapše me po ramenu i kaže: "Gospodine Živanoviću,
javite mi se kad dođete u Beograd." Međutim, kad sam i stigao u pre-
stonicu, nisam smeo pred Nušićeve oči sve dok ga te iste 1922.
godine slučajno ne sretnem ispred stare zgrade "Politike". On me
pogleda začuđeno pa će reći: "Pa, dobro, Milivoje, što mi se ne
javljate?" Promućao sam nešto kao izvinjenje, iako sam bio bez
angažmana, hteo sam već da se udaljim, ali Nušić me uhvati za ruku
i odvede pravo kod svog prijatelja Riste Odavića, novog načelnika
Umetničkog odeljenja. Možete sad misliti kako sam se osećao
između te dve literarne "ale". Odmah su mi ponudili angažman u
beogradskom Narodnom pozorištu, ali ja sam više voleo prvo da
odem u Novi Sad. I tako za sve što sam postigao mogu da zahvalim
Nušiću.

NUŠIĆ U PRAGU

U maju 1933. novi akademik Nušić otputovao je u Prag da vidi
svoju *Gospođu ministarku* u režiji Zvonimira Rogoza koja se davala
sa velikim uspehom u Stavovskom divadlu. "*Gospođa ministarka* se
igrala na svim scenama, po celoj Čehoslovačkoj" – piše Zvonimir
Rogoz. – "Nikada se nije mogao saznati tačan broj predstava, toliko
ih je bilo. Obavijestio sam o svemu Branislava Nušića. Bilo mu je
vrlo žao što nije mogao prisustvovati premijeri, ali je obećao: kada
mu bude moguće doći će u Prag na jednu od repriza. I došao je. Na
staciji je bio dočekan od predstavnika jugoslovenske ambasade i
naše kolonije u Pragu, te od predstavnika praških literarnih i umet-

ničkih krugova. Za cijelo vreme svog boravka u Pragu bio je gost primatora glavnog grada, te je kod njega i odseo. Primator dr Baksa priredio je također veliko primanje u čast našeg omiljenog Nušića... Drugi dan po svom dolasku u Prag posjetio je Nušić upravu Narodnog divadla. Trebalo je svakako podići i tantijemu jer je već bio dat veliki broj predstava... Kada je Nušić u razgovoru sa intendantom Narodnog divadla, u njegovoj kancelariji spomenuo tantijeme, konstatovalo se da je (njegov) zastupnik i naknadnik Rozendorf, kupio sav novac ne davši Nušiću ni pare. Nušiću je skoro došlo da padne u nesvjest od zaprepašćenja, te je jedva došao sebi. Bila je iz toga velika afera, ali je uprava kazališta cijelu stvar nekako izgladila i račune izravnala... Slijedećeg dana bila je predstava *Gospođe ministarke* kojoj je bio prisutan sam autor... Predstava je tekla kao nikada... Aplauzi su kao i obično tekli jedan za drugim... Ja sam igrao Ninkovića, a kad sam završio svoju dionicu, presvukao sam se i pošao u ložu Nušiću... Upitao sam ga: - "No, majstore, kako vam se sviđa?" U to je publika opet zapljeskala na neki dobar vic. "Pa, ovaj, sviđa mi se. Gledajte vi samo ovu publiku, pa to je divota!" - za čas okrenuo se k meni i zapitao me: "A je l'te... a jesam li ja ovo napisao?" A ja: "Jeste, majstore" - "E, veli, onda sam dobro napisao!"

MINISTARKA U PRAGU

Po povratku u Beograd, komediograf Nušić je o utiscima sa predstave u Pragu štampio ovo ispričao:

- Gospođu ministarku igrala je odlično gđa Boldova. Hteo sam da joj se odužim jednim lepim buketom cveća. Otišao sam u jednu cvećarnicu, i sporazumeo se za buket. Trebalo je da bude lep, veliki, impozantan. Rekao sam u cvećarnici da se buket pošalje meni u pozorište, a račun meni, takođe u pozorište. Znao sam kako je, hteo sam prvo da vidim to cveće... Kada je čin bio završen, bilo je mnogo aplauza. Izazvali su i mene. Pojavio sam se, zadovoljan igrom i publikom. Odjednom, dok sam se klanjao, predali su mi ogroman buket cveća - sa ceduljom. Neko mi je poslao, a ja, zahvaljujući, stiskao sam onu cedulju na srce. Bilo je neprijatno iznenađenje iza kulisa kad sam tu ljubaznu cedulju otvorio: bio je to račun napisan na moje ime... Poslao sam sebi buket, a gđa Baldova je ostala bez cveća. Njoj sam lako objasnio nesporazum, ali publici nisam mogao: šta bi Česi

kazali da su videli kako Nušić buket koji je dobio poklanja junakinju svog komada...

IZGINUĆE NA PREDSTAVI HADŽI-LOJA

Na predlog glumaca Nušić je pristao da sa komadom *Hadži-Loja* siđu u narod, te su odmah otputovali u Kragujevac, gde su dnevno davali i po dve predstave.

Pre početka svog komada Nušić bi izlazio pred zavesu i držao vatreni govor sa revolucionarnim poklikom:

- Pokažite i danas viteške mišice u odbranu slobode porobljene bosansko-hercegovačke braće, u ime istine i pravde!

- Dole Austrija! – složno bi povikali iz sveg glasa gledaoci dok bi Nušić potom silazio žurno dole u šaptačnicu da bi pomogao glumcima.

Ali, ne lezi vraže, kada zabunom magacinskog starešine iz kasarne, na jednoj predstavi iz vojničkih pušaka zapraštaše pravi, bojevi meci, glavni glumac Milorad Petrović se pruči po pozornici koliko je dug i iz sveg glasa uplašeno viknu Nušiću:

- Kume, beži, pogibosmo!...

Nušić nije čekao da mu se dva puta kaže, već odmah uteče ispod bine, a puške su i dalje praštale sve dok revnosni vojnici ne ispališe i poslednji metak.

- Majku mu! – podižući se reče kroz zube glavni glumac – igram tolike godine, ali ovakve pogibije nisam doživeo! – Potom priđe prvom vojniku, koji ga je začuđeno gledao, pa iznervirano se prodera: - Boga mu, kada sam, dijete, kazao: "Izginućemo! ... Izginućemo!" – rekao sam to kao što piše u ulozi, a ne dame stvarno utepaš!

- Glavno je da ste svi živi! – rekoše vojnici uvidevši šta je moglo kojom nesrećom da su niže pucali da se desi.

U taj čas primetivši da među okupljenim nema Nušića, zgranuti Petrović se uhvati za glavu i povika:

- Kuku nama, a gde je moj kum? Gde je, pobogu, pisac?!

Pomislivši na najgore, svi potrčaše ispod pozornice, a tamo ih, na opšte iznenađenje, dočeka "mrtav" Nušić, koji sa vragolastim smeškom odmah "voskrese".

Inače, koliki je svuda uspeh bio s komadom *Hadži-Loja* dovoljno je svedočanstvo pisanje ondašnjih listova da su gledaoci "bili spremni poći s predstave pravo na bojište".

SARADNJA SA "ABRAŠEVIĆEM"

Početakom 1919. godine Nušić se vratio u Beograd, gde je u Ministarstvu prosvete počeo da vrši dužnost načelnika Umetničkog odeljenja maštajući o otvaranju Narodnog muzeja i slobodnog teatra, gradnji nacionalne biblioteke u srpskog Panteona, dodeljivanju milionskih književnih nagrada, ali, po pisanju njegovog savremenika Grola, sve se to na kraju svelo na "pitanje skupoće, izvoznica, reparacija, agrara, novih partija i novog ustava".

Želeći da zaboravi ratne strahote, potajno pateći zbog gubitka svog jedinca, razočaran ravnodušnošću svojih kolega prema svim pitanjima kulturne pomoći, Nušić kreće na put po Vojvodini i Hrvatskoj gde drži ciklus predavanja o tragediji našeg naroda u Prvom svetskom ratu.

Posle četiri decenije čekanja, te, 1923. godine, Nušića je iznenadila radnička umetnička družina "Abrašević" iz Beograda, koja je iz pozorišne arhive za pedeset dinara otkupila njegovu komediju *Sumnjivo lice* i sa velikim uspehom ga izvela na svojoj amaterskoj sceni. Kako je uprava Narodnog pozorišta zamerila Nušiću što je pored ugovora s njim dozvolio ovo radničko prikazivanje, delegacija iz "Abraševića" došla je odmah da se izvini piscu, koji im je odbio besplatno prikazivanje još nekih svojih komada.

Mesec dana posle "Abraševića" beogradsko Narodno pozorište izvelo je Nušićevo *Sumnjivo lice* koje je pobralo mnoge aplauze.

KO STAVLJA NUŠIĆA NA REPERTOAR?

Gotovo svake sezone između dva rata, u beogradskom Narodnom pozorištu postavljao se koji novi li stari Nušićev komad, tako da se tada govorilo: "U Operi donosi pare balet, a u Drami – Nuša!" Menjali su se upravnici pozorišta, ali Nušićeva dela su ostajala na repertoaru, jer ih je publika volela. "Sa publikom ja sam od svoje prve pojave na dobroj nozi", iznosio je Nušić jednom prilikom razloge svoga uspeha. "Moje su stvari uvek bile neposredno zahvaćene iz života, a to me je načinilo bliskim njom. Dodajte tome onu vedrinu

i veselost sa kojom sam ja posmatrao život, pa ćete razumeti otkud toliko intimnosti i ljubavi kakva postoji između mene i publike..."

Po sećanju Milana Predića, dugogodišnjeg upravnika Narodnog pozorišta, Nušić se kao "domaćin za komediju" nije mešao pri podeli uloga ili u režiju svojih komada, a pobunio se svega nekoliko puta tražeći da mu stvari idu i nedeljom na repertoar, da ga glumac Marko Marinković na sceni ne izmiriti odećom, i postavljajući vrlo oštro pitanje što se ne izvode njegova drama *Tomanda*. Četvrti put Nušić je 1925. godine ustao protiv svog upravnika na skupštini Udruženja jugoslovenskih dramskih autora. Kada je tamo Nušić kao predstavnik ovog Udruženja pročitao svoj izveštaj, dramski pisci su napali upravnika Milana Predića postavivši mu otvoreno pitanje zašto se ne stavlja na repertoar domaću dramu. Čim se sa "pobunjenicima" solidarisao i sam Nušić, ustao je književnik Dušan Nikolajević i rekao:

- Meni je savršeno jasno zašto svi "bombardujemo" Upravu i gospodina Predića, i zahtevamo da se ukaže dužno gostoprimstvo domaćoj drami koja se retko prikazuje. Ali mi nije jasno, gospodine Nušiću, zašto vi napadate Predića kad on kao upravnik vaše drame redovno stavlja na repertoar?!

- Pardon, moje komedije ne stavlja na repertoar gospodin Predić, već šef računovodstva! – odgovorio je odmah Nušić i izazvao smeh.

NUŠIĆ I UOBRAŽENA GLUMICA

Od 1924. do 1926. godine Nušić je bio upravnik Narodnog pozorišta u Sarajevu gde se zalagao za nacionalni repertoar i neku vrstu glumačkog samoupravljanja. Ali je tu imao najveće muke jer su se ovi stalno žalili i pisali tužbe. Na sve ovo pozorište se nikada nije ljutio nego je uvek blagonaklono govorio: "Glumci su kao deca, učinite mim stotinu usluga, a samo jednu odrecite, pa će se svi prema vama poneti kao da im nikada niste pomogli..." Da bi uštedeo novaca pozorištu, Nušić je u sarajevskom teatru sam režirao komade. Po jednoj anegdoti iznervirani Nušić počeo jednom prilikom vikati na glumca da bi na kraju svoju "bukvicu" završio rečima:

- To je zaista skandal! Već toliko vremena igrate pod mojim nadzorom i niste u stanju da odigrate ulogu jednog najobičnijeg razbojnika. Šta ste vi, onda, kod mene naučili?

Kada ga je neukusno napala jedna uobražena glumica, zbog svoje epizodne uloge, Nušić je po zapisu očevidaca, saslušao a potom je pred svima mirno odgovorio:

- Pa dobro, neka je i tako kao što vi kažete, ali da ja nisam boem ja ne bih bio među vama umetnicima i boemima, niti bih pod starost udisao prašinu sa ovih dasaka i krpa, nego bih kao moji drugovi bio ministar ili ambasador i dva-tri puta godišnje viđao se na svečanim prijemima. Ja sam s vama zato što po svojoj prirodi pripadam vašem krugu; vi dobro vidite da ja ovde nisam činovnik nego vaš drug i baš zato ne mogu da razumem zašto vi vičete na mene moje postupke koje sebi tak velikodušno praštate?

Postiđena, glumica je posle ovih iskrenih reči zamolila upravnika za oprostaj što ga je uznemirila u radu neopravdanim zahtevom, a Nušić joj se za uvrede, izrečene u nervozi, nikada nije svetio.

DELOVODNI PROTOKOL

Čim bi mu kasnije dolazio koji uvređen glumac, spreman u lju-tini i da opanjka svog kolegu, Nušić mu je davao prazan list hartije s porukom;

- Dede, napišite vi to, brate, pa lepo potpišite. A ja ću već da vidim! Da ne bude rekla – kazala!

I, posle, razume se, nikom ništa.

To se isto dešavalo i sa nezadovoljnim prvacima koji bi upravniku pretili otkazom. Kada mu je jedan od takvih uobraženika, uz mnogo teatralne gestikulacije i iznervirane vike, dao pismen otkaz, Nušić je pozvao svog sekretara i rekao mu:

- Zavedite ovu ostavku u delovodni protokol!

Već sutradan evo pokajalog glumca-prvaka, koji počinje uvertiru sa onim snebivljivim: "Znate, ovaj..."

- Znam, brate! – dočekivao bi ga Nušić strogo – A šta vi mislite da je moj delovodni protokol tramvaj pa da u njega možete da uskočite i iskačete kad vam je čef?

I nakon nekoliko dana tobožnjeg premišljanja Nušić bi se "nekako jedva" rešio da poništi takve ostavke bacajući ih u koš.

Za vreme boravka u Sarajevu, po pisanju savremenika, Nušić je skoro ceo radni dan posvećivao pozorištu, iz koga bi tek kasno uveče

posle napornog rada odlazio pravo kući, gde je pokatkad okupljao tamošnje književnike.

Na žalost, plemeniti Nušićevi napori da kreditima obnovi i modernizuje pozorišnu zgradu doveli su sarajevsko pozorište do milionskih dugova zbog kojih su upola smanjene glumačke plate. Posledica ovog bilo je ogorčenje jednog dela nesavesnog osoblja, koje je, stupivši u glumački štrajk, nabedilo Nušića da gradi kule u vazduhu – iako je obnovljeno pozorište već bilo pod krovom. Razočaranom Nušiću bilo je dosta borbe i skandala, i jedne hladne marтовske noći bio je prinuđen da krišom napusti Sarajevo i ode za Beograd. Na Nušićevo potraživanje da mu se isplati potraživanje od 26.000 blagajnik sarajevskog pozorišta mu je odgovorio da tu pomoći nema jer je kasa – prazna"

RĐAV ĐAK

Kao upravnik pozorišta Nušić je bio omiljen zbog svoje naravi koja nije stvarala rđavo raspoloženje niti ma kakav ispad. Međutim, jednog dana neki mlad glumac uspe da uvek dobro raspoloženog Nušića izvede iz takta i naljuti ga u tolikoj meri da je čak počeo vikati na njega:

- To je zaista skandal! Već sedam godina igrate pod mojim nadzorom i niste u stanju da odigrate ulogu jednog najobičnijeg razbojnika! Pa šta ste vi onda naučili kod mene?

NUŠIĆ I ITALIJANI

Pre Prvog svetskog rata, jedna grupa italijanskih novinara posetila je Beograd. Nušiću bi povereno da ih vodi po gradu. Međutim, on nije znao italijanski. Oni su natucali francuski, pa su nekako ipak uspevali da se sporazumeju. Idu oni po Beogradu i Nušić im pokazuje znamenitosti i tumači:

- Il Teatro nazionale!

I svi su ga razumeli.

Pokazavši na spomenik kneza Miloša, Nušić reče:

- Il monumento!

I opet su ga svi razumeli.

Pred jednom bankom u Knez Mihajlovoj ulici, kod koje je Nušić imao petljavinu sa menicom, ovako im objasni stvar pokazujući na zgradu:

- La menica protestato!

POSLEDNJE NUŠIĆEVE REČI

Jedan blizak Nušićev rođak, i sam književnik, za koga je veliki komediograf platio mnoge i mnoge menice, često i blanko potpisane, koje je ovaj redovno puštao na protest, pride Nušiću na samrtnom času, i, napravivši tužno lice, prošapuće:

- Ago, ti vidiš da ti je došao suđeni čas, šta treba da se lažemo! Ali ti si slavan pisac, celoga veka si to bio, pa je red da tako i završiš. Kaži na svom samrtnom času i neku slavnu reč, da bi te posle ljudi po tome pamtili i spominjali.

Nušić, koji je bio u tom času preboleo krizu i osećao se znatno bolje, počeo je najednom da dahće, kao da će svakog časa izdahnuti, i pogledavši zajedljivo kroz trepavice svog "bolećivog" rođaka, prošapuće još tiše:

- Da, da, rođače... Zbogom, živote, zbogom moji mili i dragi!...

Dobro, da kažem! Eto, daj mi, rođače, blanko menicu da ti potpišem!

NA KOLODVORU

Banjalučko kazalište često je odlazilo na turneje.

Glumac Josip Petričić primijetio je da se Borivoj Rašković uvijek prvi progura vagon i zauzme najbolje mjesto.

Ponovo se jednom nađe na kolodvoru.

Rašković potrči s kovčegom prema vlaku koji je upravo ulazio u stanicu.

- Joj! Joj! – zaviče Petričić, uhvativši se za glavu.

- Što je, zaboga? – uznemire se putnici.

- Eno, onaj čovjek hoće da se baci pod vlak! Lud je! Zar ne vidite da se otrgao pratiocima? Vode ga u ludnicu! Joj!

Putnici potrčaše za Raškovićem i uhvate ga. Kad su svi glumci i ostali putnici ušli u vagon, Rašković reče, otimajući se:

- Zar ne vidite da se onaj glumac smije?

- Visimo, ali ti ćeš ipak u ludnicu! – rekoše putnici.

Sekundu prije odlaska vlaka zaviče Petričić i ostali glumci.
- Hajde, ulazi unutra, mi smo se šalili! Pustite ga, ljudi, u pitanju je večerašnja predstava.

MOĆ SCENE

Banjalučko kazalište gostovalo u Sanskom Mostu s predstavom *Hej Slaveni* Riste Odavića. Drama obrađuje temu Austro-ugarske okupacije Beograda.

Bio je upravo pazarni dan, pa je predstavi prisustvovalo mnogo seljaka iz okolice Sanskog Mosta, a naročito je bilo mnogo ljudi s Grmeča.

Na pozornici se odvijao ovaj prizor: Čeh, major Svijetli, uzima u zaštitu domaćeg dvanaestogodišnjeg dječaka kojega tuče mađarski pukovnik. Između njih dvojice dođe do ozbiljnog sukoba i major Svijetli treba da revolverom ubije mađarskog pukovnika.

Major Svijetli potegne revolverom na pukovnika, ali revolver ne htjede opaliti, jer su kapisle u tom alarm-pištolju bile nevaljale.

U takvim je prilikama trebalo da inspicijent nečim opali, ali inspicijentu ni traga.

- Tebe treba svakako likvidirati – došapne svom partneru u toj mučnoj situaciji glumac koji je igrao majora Svijetlog.

- Kako? Čime? – šapatom će pukovnik.

- Udavit ću te! – doseti se Svijetli i zgrabi pukovnika za grlo, obori ga na zemlju i počne ga daviti.

Uto pride pozornici neki Grmečlija, povisok i koštunjav seljak s dugim brcima, izvuče iz gunja veliki nož i pruži ga Svijetlome:

- Evo ti, bolan, čakija, pa ga prikolji! Što se mučiš s njime?

PRIREDBA ZA SIROMAHE

Velika francuska tragedtkinja Sarah Bernhard koja je uživala svejsku slavu, gostovala je god. 1909. i u Zagrebu.

Evo šta je tom prilikom ispričovala svojim zagrebačkim kolegama:

- U Francuskoj, na nekoj dobrotvornoj priredbi za siromašne stanovnike, prišla sam jednom bogatašu, inače poznatom škrcu, s namjerom da i on da svoj prilog.

- Nemam novaca, gospođo! – hitro će on.

- Gospodine! Onda uzmite koliko vam treba s ovog tanjura. Mi te priloge i onako skupljamo za siromahe – mirno sam mu odgovorila.

SAVET MLADOM PISCU

U klubu književnika tužio se neki mladi pisac, koji je radio samo noću:

- Nikako ne mogu posle noćnoga rada da zaspim.
- Nema druge, prestani pisati noću i piši danju – rekao je jedan prijatelj.
- Nije potrebno – upao je Šo – savjetujem vam najbolje sredstvo, koje će vam smjesta povratiti san: pročitajte ono što ste napisali!

ZVIŽDANJE NA PREMIJERI

Šo se nalazio na premijeri jednog od svojih mnogobrojnih komada. Uspjeh kod publike bio je ogroman. Autor je izazvan pred zastor. Tek je jedan čovek počeo zviždati. Šo dade rukom znak, a publika prestane pljeskati i reče:

"Gospodine, ja se potpuno slažem s vama. I ja mislim da taj komad treba izviždati, ali što možemo nas dvojica, kad se stvar sviđa svima drugima."

AUTOGRAM

Bernard Šo kuvao je kafu na specijalan način. To se pričulo i jednoga dana dobije on pismo kojim ga neki čovek moli da mu oda ovu tajnu. Pismu je bila priložena kuverta s povratnom adresom i markom.

Stari Šo se kolebao: "Da nije to trik za autogram?" No, ipak je odgovorio.

U odgovoru je spomenuo da se nada, da molilac nije na taj način prevarom želio dobiti njegov autogram.

Ali ovaj put Šoa je nemilo iznenadio odgovor:

"Zahvaljujem najlepše na receptu. Kafa, priređena na vaš način, je izvanredna! U prilogu šaljem vam iz Vašeg pisma izrezani potpis, s kojim Vi toliko škrtarite, jer on nema za mene a ma baš nikakve vrednosti."

ISTINA

U društvu pričao je neki lovac o velikim uspesima i sreći, koju ima u lovu. Te su stvari graničile s mogućnostima i prisutni su pogledavali – od neverice – jedan drugoga. Lovac je to opazio i rekao:

"Svaka reč je istinita. Ja sam se još kao dete venčao s istinom."

Šo, koji je celo vreme ćutao, primeti: "A jeste li već dugo – udovac?"

SVEŽINA

Jedna bogata dama iz engleskog društva imala je maniju, da se svakog svog putovanja donosi neke uspomene, koje je onda delila svojim poznicima:

- Mr. Šo, molim vas uzmite ovaj runolist, koji sam ja sama ubrala na Alpama. Već ga 14 dana nosim na drugima i on je još uvek svež, kao da je danas ubran.

- Opšte je poznato, da na pustim mestima runolist zadržava svoju svežinu – odgovorio je, zahvaljujući se, Šo.

ŠEŠIR

Poznato je, da je Šo imao neobično mnogo rođaka. Jednog dana nađe se u gostima kod jedne od mnogobrojnih nećakinja. Ona je imala neke razmirice sa svojim suprugom, koji je bio prilično škrt.

Za vreme večere Mari se počela tužiti, da je jako boli glava. Muž, da pokaže pred stricom, kako se on brine za svoju ženu, ponudi odmah, da će zvati lečnika, ali Šo primeti:

"Čini mi se, da Meri nije ovog proleća dobila novi šešir? Kod toga ne može pomoći lečnik. Pošalji je radije odmah sutra – modistici!"

MLADI GLUMAC

Jednog dana posjetio je Šo neki mladi glumac. On ga je toplo zamolio, da mu napiše preporuku za direktora pozorišta na kojem je želeo dobiti angažman.

Stari Šo, koji je celoga života glumio, pristao je na to i odmah napisao pismo.

Mladi glumac je bio neobično znatizeljan i vrlo oprezno otvorio kovertu, da vidi šta je Šo napisao. Pismo je imalo sledeći sadržaj:

"Najtoplije Vam preporučujem ovog mladog čoveka. On igra: Hamleta, Romea i Cezara, ali najbolje – bilijar!"

DŽENTLEMEN

Engleska aristokracija pozivala je često u goste Šoa. On se retko odazivao. Išao je tek na pozive, koje nije mogao odbiti. Tako je jednoga dana bio pozvan na prijem, koji je priredila sama kraljica.

Šo je u viskom društvu imao mnogo "prijatelja", koji nisu mogli zaboraviti razne njegove ispade i doskočice na njihov račun.

Njegovi protivnici nagovestili su nekog stranog diplomatu da oslovi Šoa.

- A, vi ste znameniti Mr. Bernard Šo?

- Jest. Od glave do pete!

- Molim vas, recite mi, da li je istina, da je vaš otac bio krojač?

- Jeste, to je tačno.

- Pa zašto onda vi niste postali krojač?

Svi pogledi bili su uprti na Šoa, koji je savršenim mirom odgovorio:

- Ekselencijo, dozvolite mi jedno pitanje?

- Molim, izvolite...

- Da li je vaš otac bio džentlmen?

- Dakako da jeste!

- Pa zašto onda vi niste postali džentlmen?

ATOMSKA BOMBA

Nekoliko meseci pre smrti zapitali su novinari Šoa, šta misli o atomskoj bombi. Šo je odgovorio:

"Bio sam jednom u nekom varijeteu, u kom je mađioničar odredzao nekom čoveku glavu. Svi smo gledali, za par časaka videli smo istoga čoveka opet sa glavom na – ramenu! To vam je bio čarobnjak, veštak, koji zna svoj posao. Pomislite, da je to načinio kakav neuki šegrt?! Taj bi odista odrubio glavu..."

Tako vam je isto i s atomskom bombom. Dok je u rukama veštaka, još je dobro. Ali, pomislite ako dođe u ruke kakva šegrt?..."

NADOBUDNI DRAMATIČAR

Šo je često dozvolio, da mu mladi književnici čitaju svoje radove. Tako je jednom bio kod njega neki "nadobudni" dramatičar i čitao svoju dramu. Starac je neko vreme slušao, a onda prekinuo čitanje i zamolio gosta, da otvori prozor.

- Šta, sviđa vam se? Vi zacelo želite da čitava okolina čuje moju dramu!

- Ne, ne, ne! Ali volim spavati – kod otvorenoga prozora...

PISANJE DRAME

Direktor nekog pozorišta poslao je pismo Bernardu Šou pitajući ga da li može hitno da napiše jednu dramu za njegovo pozorište.

Što je odgovorio:

"Mogao bih, ali neću. Obratite se nekom drugom književniku. On će verovatno hteti, ali neće moći."

ŠO CINIČAR

Bernard Šo, poznati pisac i još veći cinik, ljubazno se (za divno čudo) odazvao molbi da u Londonu poseti izložbu časovnika. Pošto je pažljivo pregledao sve eksponate, jedan od priređivača ga zamoli da iznese svoje mišljenje:

- Šta da vam kažem – hladno odgovori Šo – mislim da satovi nisu postigli nikakav napredak: ne idu nimalo brže no što su išli u mojoj mladosti.

ŠOOVA AUTOBIOGRAFIJA

- Pitaju me zašto ne pišem svoju autobiografiju – govorio je u jednom društvu Bernard Šo.

- Zbilja, zašto ne pišeš?

- Sa biografske tačke gledišta ja ne predstavljam nikakvo interesovanje. Nikad nikog nisam ubio, meni se nije ništa dogodilo, naprotiv, ja sam bio događaj i svi moji doživljaji dobijali su oblik knjiga i pozorišnih komada. Pročitajte ih ili pogledajte ih i čitava moja istorija biće pred vama; ostali su samo doručci, večere, spavanje, buđenje, umivanje, isto onako kao i kod svih drugih ljudi.

ŠOOVA PREPORUKA

Bernard Šo, veliki engleski književnik koji je bio poznat po svom oštrom jeziku, napisao je jednom sledeće pismo nekom gostioničaru u Devonšajru i poslao ga svom prijatelju koji je tamo odlazio na odmor:

"Poštovani gospodine, vaš hotel je loš, vaše sobe su prljave, hrana prosto ne može da se guta, posluga je nepažljiva i nevaspitana, a cene su visoke do bezumlja... Ali možete biti sasvim spokojni, jer sam vas ja od srca preporučio svim svojim prijateljima. Jedan od njih je i donosilac ovog pisma... Naleteo je..."

BERNARD ŠO NA LOVĆENU

Kad je Bernard Šo posetio Crnu Goru, dovezao je u kotorsku luku i mali putnički automobil. U Kotoru je slavni književnik našao jednog crnogorskog šofera i zamolio ga da ga ovaj odveze automobilom na Lovćen.

Šofer je ranije vozio neki stari kamion, pa kad je seo u nova i laka kola, pojurio je uz lovćenske serpentine kao vihorom nošen i zaustavio se tek na vrhu planine.

Šo je bio iznenađen ovakvom smelošću, pa potapša šofera po ramenu i reče mu:

- Vi se vratite automobilom, a ja ću polako sići peške.

MUZIČKI KRITIČAR ŠO

Bernard Šo je jedno vreme bio muzički kritičari kao takav strah i trepet a primadone.

Jednom posle predstave *Rigoleta*, pevačica Mabel Webster ispričala je Šou kako se boji da jednog dana ne izgubi glas i da je zbog toga to svoje najveće blago osigurala na 10.000 funti sterlinga.

- Izvrсна ideja! – primetio joj je na to Šo. – A šta ste uradili s novcem?

LAŽ

Šo je rekao:

- Najveća kazna za lažova nije u tome što zna da mu niko ne veruje, već u tome što on ne veruje nikome.

REDAK KRITIČAR

Jednom prilikom na nekoj večeri izvestan kritičar se nepovoljno izražavao o delima Bernara Šoa, koji je bio prisutan.

- Znae – reče kritičar – ja malo govorim, ali ako kažem koju reč, tada kažem ono što sam mislio.

- Da, da, dragi gospodine – odgovori mu Šo – zato vas i slušamo tako retko.

KOMEDIJA

Neka starija dama sa literarnim sklonostima obavestila je pismom Bernarda Šoa da je rešila da zajedno s njim napiše komediju.

Šo je odgovorio:

"Vrlo rado ću pisati s vama. Ali pošto radim samo ujutro dok se kupam, molim vas da kupite kadu i dve sobe i da dođete kod mene."

94 GODINE

Poslednji komad Bernarda Šoa *Far Fetched Fables* anglosaksonska je štampa vrlo loše primila. Jedan mu se kritičar u svom članku o komadu "šooovski" narugao:

"To je sigurno najbolji komad koji je ikada napisao čovek od 94 godine".

NEZABORAVNI TRENUTAK NA SCENI

Slavko Simić, glumac, odgovara na pitanje koji je njegov nezaboravni trenutak na sceni:

- Najviše sam se nasmejao a ujedno i zbunio na sceni u novosadskom pozorištu na premijeri komada *Voligen*. Prva scena: Voligen leži bolestan. Ja – sluga, pored njega. Dolazi prvi poverilac kod njega i treba da kaže: "Gospodine, ja celog života radim za vas i mislim na vas. A moja žena se u crkvi moli bogu za vas." Ali, kako je premijera, pa ima i treme, prvi poverilac kaže: "Gospodine, ja celog života radim za vas i mislim na vas. A moja žena, moja žena – radi u crkvi." Glumac koji je igrao Voligena prasnuo je u smeh i počeo da se tresе od smeha u krevetu gde je ležao. Ja sam pobegao iza jedne zavese smejući se do suza...

- Da li ste se vratili na scenu?

- Da, naravno, sve je to potrajalo kratko, publika gotovo i da nije primetila. Dabome, mi smo svi malo zastali, ali tu je bio sufler i brzo je sve krenulo kako treba...

PLAČ U GLEDALIŠTU

Glumica Mira Banjac priča o svom nezaboravno trenutku na sceni:

- Jednom prilikom sam u jednoj fabričkoj hali za radnike izvodila komad *Ljubica, prvo lice množine*. Sala puna, divan ambijent i predstava je počela bolje da ne može biti. Međutim, nešto kasnije primetila sam u prvom redu starijeg čoveka, koji je plakao. Kako je predstava tekla on je sve više plakao. I pored toga što sam bila na sceni, ja sam sve više razmišljala o tom čoveku. Sigurno je on imao svoju priču, koja je bila tužna. Toliko je plakao da je počeo da jeca. Komad je prekinut, a čoveka su polako izveli... Predstava je nastavljena, ali ja sam bila toliko iznenađena, zbunjena i tužna zbog tog čoveka. Odigrala sam Ljubicu do kraja, ali ne kao ranije.

KRISTAL I KANARINCI

Marija Kalas, operna pevačica, sa podsmehom je slušala priču dvojice novinara koji su se nadmetali u tome – ko zna više podataka o slavnim tenorima koji su, navodno, svojim glasom razbijali kristalne čaše. Kad su se dobro isvađali, Marija Kalas im reče:

- Upišite u svoje notese: prošle nedelje Marija Kalas je svojim glasom izazvala smrt dva – kanarinca!

JEZERO NA SCENI

Operna pevačica Radmila Bakočević priseća se svog doživljaja:

- Moj najkomičniji događaj na sceni bio je 1969. godine u Metropolitan operi u Njujorku. To je bio moj debi u ovoj operi... Debi je bio u stvari zakazan za 4. april, ali kako su se dve pevačice neočekivano razbolele, ja sam morala da se pojavim na sceni nekoliko dana ranije, što sam saznala samo dva sata pre početka predstave. Čim sam došla, odmah su počeli da me šminkaju, tako da nisam stigla čak ni scenu da pogledam. Pojma nisam imala da je

nasred scene jezero. Predstava je počela... U jednom momentu ja sam osetila kako sam zakoračila u prazno, tačnije u jezero. U poslednjem trenutku spasla me je jedna članica hora koja me je povukla za ruku.

- Da li ste tog trenutka izgubili glas?

- Ne, glas nisam, ali dirigenta jesam. Sve je potrajalo samo nekoliko sekundi. Ali, da horistkinja nije primetila da koračam u jezero, ja bih se pošteno okupala pred gledaocima.

UPOREĐENJE

Neka čuvena pevačica, koju je Katarina II jednom prilikom pozvala da peva na dvoru, tražila je, prema mišljenju carice, suviše veliki honorar.

- Toliko ne dobija nijedan od mojih generala – reče joj carica.

- Onda neka vam pevaju vaši generali – odgovori pevačica.

KNEZ MILOŠ I MUZIKANTI

Kada se jednom prilikom u konaku Kneza Miloša u Kragujevcu priređivao za goste koncert, knez usred sviranja pozove kapelnika Šlezingera i zapita ga zašto mu neki muzikanti prkose.

- Nisam opazio, vaša svetlosti! – odgovori Šlezinger.

- Kako nisi, kad jedni sviraju neprestano, a drugi tek pokatkad taru u trumbetu?

Šlezinger odgovori da je tako zabeleženo u notama, ali mu Knez Miloš ipak napomenu da za nedelju dana kada bude svirao pred konakom udesi tako da svi jednako "rade".

"LAŽE DAVID!"

U jednom malom kozaračkom selu, na oslobođenoj teritoriji, okupila se masa naroda da vidi i čuje glumce. Na primitivnoj pozornici, koja je jedva petnaestak santimetara bila uzdignuta od dupke punog gledališta, odvijao se razgovor glavnog junaka Kočićeve jednočinke *Jazavac pred sudom* Davida Štrpca, koji je doneo jazavca u džaku, i sudije.

Ljubiša Jovanović, koji je igrao ulogu Davida Štrpca, ostavio je vreću ukraj, i dok se za trenutak okrenuo prema sudiji, deca su sko-

čila, otvorila džak, koji je bio nabijen hartijom, i povikala gledaocima:

- Ej, laže, laže, David nema jazavca u džaku!

KOME SE SMEJU

Hajnrih Hajne prisustvovao je u berlinskom pozorištu jednoj komediji koja je prikazivala taštinu i glupost buržoazije. Videći kako se sala, ispunjena buržujima, trese od smeha, Hajne je uzviknuo:

- Nikada nisam mislio da ljudi mogu toliko da se cere gledajući sebe u ogledalu.

PREMIJERNA PUBLIKA

Žan Anuj, pisac *Bala lopova* i *Putnika bez prtljaga*, popularnih komedija, izašao je jednom iz pozorišta u kome se davala neka od prvih premijera sezone.

U dugačkom nizu stajali su pred pozorištem luksuzni automobili. Pored automobila čekali su šoferi. Tada Anuj ču jednog sjajno livrejisanog šofera kako se obraća drugom nimalo gore obučenom:

- Sutra ovde već neće biti tako elegantno. Sutra će doći gledaoci!...

UZROCI

Dramaturga Viktora Krilova upitali su jednom prilikom:

- Zašto vi nikad ne dolazite na premijere tuđih komada?

- Iz prostog razloga. Meni je žao kad komad mog kolege pretrpi neuspeh.

- A ako ima uspeha?

- Onda mi je duplo žao.

BEZ ISKUSTVA

Na veliko očajanje glumaca, francuski dramski pisac Sardu voleo je sam da režira ono što je napisao. Tako je, za vreme jedne probe, davao uputstva nekom glumcu početniku.

- Preklinjem vas, gospodine Sardu, nemojte – dobaci jedan stari glumac. – Ovaj mladić nema još iskustva i bio bi u stanju da vas poslušaju...

JANKO I OPERA

Kad je Janko Veselinović bio postavljen za dramaturga Narodnog pozorišta u Beogradu, dođu neki novinari da ga intervjuišu. Znali su da Janko nije naročiti stručnjak za pozorišne probleme, ali ih je interesovalo kako će se snaći na novom položaju. Jedan novinar ga, između ostalog, upita šta misli o operi.

Janko se počea po bradi i odgovori:

- Znaš, rode, sve što je rđavo napisano i ne može da se čita, to se otpeva. Eto, to ti je opera!

ROSINIJEVA PREPORUKA

Jednog dana dođe u kabinet direktora Milanske skale neka oper-ska pevačica s molbom da je prime na gostovanje. Njeno ime nije bilo poznato direktoru, ali kad je pokazala preporuku čuvenog kompozitora Rosinija, on je angažova bez reči. Pevačica je pevala, ali je publika, i pored ogromne reklame, bila nezadovoljna i potpuno razočarana.

Direktor je, istina, mnogo cenio Rosinija, ali nije mogao da se uzdrži, a da mu pri prvom susretu ne kaže:

- Maestro, pevačica koju ste mi preporučili pevala je užasno!
- Znam, dragi moj! – odgovori mirno Rosini, i uz smeh dodade:
- Zar bi joj inače bila potrebna preporuka?

ŠALJAPINOV ZVIŽDUK

Za vreme Šaljapinovog gostovanja u Bečkoj operi poče slavni gost na jednoj predstavi da daje sa scene takt dirigentu. Dirigent, i sam poznati umetnik, pritisne tada zvonce za spuštanje zaves. Publika je brzo shvatila stvar i počela zviždanjem bučno da demonstrira protiv netaktičnog Šaljapina. Pošto se zviždanje toliko odužilo da je nastavak predstave bio onemogućen, Šaljapin je izašao pred zavesu i doviknuo gledaocima:

- Mir, molim vas! Zašto zviždite kad ne umete? Ja ću vam pokazati kako se to radi!

I svetski umetnik stavi dva prsta u usta i zviznu tako snažno, baš kao pravi lađar, da su ga Bečlije za tu veštinu nagradile ogromnim aplauzom, a predstava je nastavljena.

KRATKO I JASNO

Neki mladi repertoar upitao je Šaljapina:

- Recite mi, Fedore Ivanoviču, kakve partije volite da pevate?
- U dobrim operama velike, a u rđavim male.

SLAVA JE RELATIVNA

Jednom je Karuzo putovao kroz Njujork i na putu mu se desio defekt na automobilu. Zbog toga je bio prinuđen, dok mu se kola ne poprave, da pričeka nekoliko sati u jednoj farmerskoj kući.

- Brzo sam se sprijateljio sa farmerom – pričao je kasnije slavni tenor. – Pitao me je na kraju razgovora kako se zovem, i ja sam mu odgovorio da mi je ime Karuzo. Čim je to čuo, farmer skoči na noge, oduševljeno me dohvati za ruku i reče:

- Nikad nisam ni sanjao da ću takvog čoveka imati kao gosta u ovoj mojoj prostoju seljačkoj kući! Karuzo! Veliki moreplovac Robinson Karuzo!

LEO SLEZAK KAO HUMORISTA

Bečki operski pevač Leo Slezak bavio se pred kraj svoje pevačke karijere, posle Prvog svetskog rata i pisanjem dosta slabih humorističkih priča. Jednog dana, pozvao je na čaj nekog kritičara s namerom da mu čita svoje radove. Kad je stvorio poseban štimung, Slezak dohvati rukopise i obrati se kritičaru:

- Kako bi bilo da vam pročitam nekoliko mojih najnovijih priča?
- Ne pokušavajte! – reče kritičar i zapreti prstom. – Inače ću ja početi da vam pevam arije iz *Parsifala*!

KOLEGE

Poznati francuski glumac Lisjen Gitri ručao je jednog dana sam u novom iskupom restoranu. Na kraju ručka, donesoše mu račun, koji je bio vrlo visok, pa slavni umetnik upita gazdu:

- Je li ovo moj račun?
- Da, gospodine.
- Zar me vi ne poznajete?
- Ne, gospodine... Ko ste vi?

- Pa ja sam vaš kolega.
- Aaa... Da sam znao... Onda imate popust od 75 odsto.
- Gitri pođe ka izlazu, restorater ga isprati do vrata i upita:
- Izvinite, d ali mogu da znam koji restoran vi držite?
- Pa, ja ne držim restoran!
- Ali, vi ste rekli da ste mi kolega.
- Da – reče mu Gitri u poverenju – i ja sam lopov kao i vi.

MAGARAC U MESTO KONJA

Poznati engleski glumac Kin bio se mnogo zamerio nekim ljudima. Oni se dogovore da glumca izvrgnu ruglu. Jedna od najboljih Kinovih uloga bio je Ričard III. Jedne večeri, dok je Kin u ulozi Ričarda jurio po pozornici i vikao: "Konja! Konja! Kraljevstvo za konja!" – začu se sa galerije:

- Oprostite, gospodine Kin, ne bi li i magarac bio dobar?
- Može, može, prijatelju – odgovori brzo Kin. – Dodite samo na pozornicu!

Burnim aplauzom glumac je bio pozdravljen za ovu brzu dosetku i Kin je začas obuzeo publiku svojom snažnom glumom.

MIMIKA ILI REČ

Poznati američki reditelj Elija Kazan raspravljao je jednom sa Orsonom Velsom o tome šta je važnije u pozorišnim komadu: mimika ili reč. Pošto nije uspeo da ubedi Velsa, koji je tvrdio da je mimika važnija, Kazan rezignirano uzviknu:

- Dobro! Priznaću da ste uz pravu ako u idućem komadu pomoću mimike pokažete publici da vam je žena umrla, da imate dva sina i jednu kćer, da vam stariji brat živi u Americi, a da vam se mlađa sestra u Australiji izdržava prodajući pertle za cipele.

RIBA

Dobrica Milutinović, glumac, ušao u kafanu i naručio supu i porciju ribe. Kelner mu prvo donese ribu:

- Šta to znači?
- To – da sam vaš vatreni obožavalac! Ova riba više ni minut nije smela da čeka.

KIR-PERA

Glumac Pera Dobrinović se potpuno uživljavao u svoje uloge. Često je primao karakter i manire lica koje je to veče igrao.

Kada je tako jedne večeri igrao Kir-Janju, iako je u životu bio veoma darežljiv, podviknuo je jednom kolegi koji mu je zatražio cigaretu:

- Mislite li vi da sam ja svoj duvan ukrao? Ako hoćete da pušite, kupite ga sami!...

REŽISER RAJNHART

Režiser Maks Rajnhart obrati se na probi jednoj izrazito slaboj glumici:

- Molim vas, pomerite se malo.

Glumica se pomakla, ali posle nekoliko trenutaka Rajnhart će opet:

- Molim vas, pomaknite se još malo!

- Ali, gospodine Rajnhart, ako se još malo pomerim, otići ću sasvim sa pozornice!

- Pa to u stvari i želim – mirno odgovori režiser.

DVA ŠEKSPIRA

- Šta vi mislite – upitaše jednom francuskog humoristu Alfonsa Alea – da li je Šekspir uopšte postojao?

- Šekspir nikada nije postojao – ozbiljno reče Ale.

- A njegova dela?

- Njegova dela napisao je drugi čovek, koji se takođe zvao Šekspir.

AMERIČKI GOVOR

Bio Oskar Vajld u poseti Americi. Jednom je zastao ispred statue Džordža Vašingtona i posmatrao je. Tad mu jedan prolaznik objasni:

- Ovo je stvarno bio veliki čovek. Preko njegovih usana nikad nije prešla ni jedna laž.

Vajld se nasmeja:

- Sigurno je, kao i svi Amerikanci, govorio kroz nos!

GLUMCIMA ULAZ ZABRANJEN

Sedi glumac Gavrilović kod "Tri šešira" i neće ni da pogleda za susedni sto, za kojim sedi čiča-Ilija sa društvom.

- Što sam noćas sanjao čudan san – priča glumac Čiča-Ilija Stanojević društvu. – kao ja umro...

- Hajde, pričaj! – zagrajalo društvo.

- Umro ja i dođem na nebo, a tamo stoji tabla: "Glumcima ulaz zabranjen!" Ja probam da uđem na silu, ali me sveti Petar dograbi za jaknu. Zvirnem ipak kroz jednu rupu i vidim kako se po nebu mirno šeta Gavrilović. Tad ja dreknem svetom Petru: "Zar i na nebu ima protekcije?! Evo ga jedan glumac!" A Sveti Petar me odgurnu i reče strašnim glasom: "Taj nije nikakav glumac!"

SAHARA BERNAR

U pariskom pozorištu "Sara Bernar" davao se pozorišni komad Tristana Bernara. Ali, pošto publika nije imala razumevanja za ovo delo, sala je za vreme izvođenja uglavnom bila prazna.

Jedne večeri u pozorište dođe i sam pisac i kada vide pustu dvoranu, okrete se upravniku pozorišta i reče:

- Dragi moj prijatelju, trebalo bi da promenite ime svome pozorištu i umesto "Sara Bernar" da ga, bar za vreme izvođenja mog komada, nazovete "Sahara Bernar".

APLAUZ

Drama *Epišari* markiza od Ksimensa bila je prvi, a i poslednji put izvedena 1752. godine u francuskom pozorištu.

Grof Lik, autorov prijatelj, aplaudirao je posle predstave iz sve snage, ali se njegovo pljeskanje uopšte nije čulo do zviždanja i negodovanja publike.

Kada su kasnije pitali Lika zašto je pljeskao, on je odgovorio:

- Gospodo moja, ja sam bio veoma zadovoljan, jer od markiza nisam ni to očekivao.

SCENSKO ČITANJE

U Anujevoj komediji *Ponavljanje ili kažnjena ljubav*, glumac Pjer Bertin ostajao je na sceni duže vremena bez teksta, pretvarajući

se da čita. Kad se požalio Žan Luju Barou da se dosađuje za vreme te pauze, ovaj ga posavetova, neka uistinu čita. I tako je Pjer Bertin za vreme predstave, na sceni, pročitao istorijski roman Grejema Grina *Tajni agent*.

Taj mu se roman toliko dopao, da je jednom, kad je trebalo nastaviti svoj tekst na sceni, bupnuo rečenicu iz tog romana, koja se – na sreću – dobro mogla povezati s Anujevim tekstom.

VIC

U društvu neki mladić je ispričao vic.

- Od koga ste to čuli? – zapita ga čuveni glumac Valentin.
- Sam sâm ga izmislio – ponosno reče mladi čovek.
- Tako! Onda mora da ste mnogo stariji nego što izgledate – reče mu glumac.

KOSTIM

. Na probi svoje *Ifigenije* kompozitor Gluk nije bio zadovoljan partijom tenora. To svoje nezadovoljstvo saopštio je pevaču, a ovaj mu odgovori:

- Pričekajte samo, maestro. Kad budem u kostimu, nećete me poznati.

Na generalnoj probi, kad su svi pevači bili u kostimima, Gluk priđe tenoru i reče mu:

- Prijatelju, ja vas opet poznajem...

JUDŽIN O'NIL

Jednom dok je putovao prekookeanskim brodom, poznati američki pisac O'Nil je, šetajući palubom, stigao i do kapetanovog mosta. Tada mu priđe jedan od oficira i zamoli ga da se ukloni odatle.

- Zar vi ne znate da sam ja najveći dramski pisac svih vremena? – upita ga ljutito O'Nil.

- Žao mi je, ali i pored toga moraćete da odete, gospodine Šo.

IME

Žorž de Porto-Rič, proslavljeni francuski dramatičar, pisac knjige *Pozorište ljubavi*, u kojoj su njegov najpoznatiji komadi:

Zaljubljena žena, Prošlost, Fransoazina sreća, i drugi, pripoveda, kao je prvi put sreo Renana u jednoj napuljskoj krčmi. Tada on još nije bio ni dramski pisac, ni akademik i cela njegova literarna vrednost predstavljala je tek nekoliko stihova.

- Kako se vi zovete? – upita ga očinski Renan.

- Oprostite, gospodine, ja još nemam imena – odgovori mu ponosno Porto-Rič.

VOJNIČKI VARIJETE

Za vreme Prvog svetskog rata američki glumac Vil Rodžers gostovao je u jednom vojničkom varijeteu. Jedne večeri dok je izgovarao neki dugačak monolog, neka žena koja se baš nije mogla pohvaliti svojim izgledom, prekinula ga je glasnim povikom:

- A zašto vi niste u vojsci? U rovovima?

Rodžers je dao svim gledaocima dovoljno vremena da se okrenu i pogledaju ženu, a zatim je mirno odgovorio:

- Iz istog razloga zbog koga vi niste u varijeteu: fizička nesposobnost.

PISMO

Slavna operaska pevačica Marijana Brandt primila je od glavne pošte iz Njujorka obaveštenje da je u poštanskom uredu u Siti Holu očekuje jedno preporučeno pismo koje tamo treba podignuti. Ona krene na poštu i zatraži svoje pismo.

- Jest – reče joj poštar – pismo je ovde. Imate li uz sebe kakav dokument da ste vi zaista Marijana Brandt? Pasoš, bankovnu knjižicu ili bar nešto?

- Nemam kod sebe ništa, ali ja jesam Marijana Brandt i hoću svoje pismo.

- Oprostite, gospođo, ali su naša pravila vrlo stroga, pa trebate svakako pokazati dokaz svog identiteta.

Međutim uzrujanost kod gospođe Brandt sve je više rasla.

- Vi mi uskraćujete pismo koje je za mene ovamo stiglo?! – galamila je sva izvan sebe. – Dobro, pokazaću vam da sam Marijana Brandt! – i ona se postavi ispred činovnika pošte i stane punim glasom da peva veliku ariju iz opere *Prorok*, jednu od svojih glavnih i najsjajnijih partija. Taj zvonki moćni glas odzvanjao je praznim

kamenim hodnicima poštanskog ureda. Sa svih strana dotrčaše ljudi da vide šta se to dogodilo. Nestade čitava uzbuna u velikoj zgradi. Konačno joj zaplašeni činovnik utisnu u ruku pismo s rečima:

- Evo vam pismo, ali, za ime božje, učutite!

EŽEN LABIŠ

Popularni francuski pisac komedija Ežen Labiš bio je s otmenim posetiocima pariskih salona, u koje je i sam zalazio, vrlo otresit, jer nije podnosio njihovu nadutost i gordost. Svoje ponašanje nije menjao ni prema damama. Jednom prilikom upita ga jedna otmenija dama, koja je upravo odsvirala jednu plecu na klaviru:

- Zar je istina da vi ne volite muziku, gospodine Labiše?

- Naprotiv, otkad sam nagluv, muzika mi je jako simpatična

GROMOGLASNI PEVAČ

Za vreme gostovanja u Berlinu, Šaljapinov partner u jednoj operi neobično je forsirao svoju partiju i veoma glasno pevao.

- Dragi moj prijatelju, ne vičite toliko – upozori ga Šaljapin u pauzi.

- Ali, maestro, šta mogu kad raspolazem tako velikim glasovnim materijalom? – hvalisavo se pravdao pevač.

- Ipak preterujete. Eto, ja mogu da vičem dva puta jače od vas, pa to ipak ne činim. Uostalom, i od mene može neko još jače da viče.

- Ko to ima jači glas od slavnog Šaljapina? – htede da se dodvori "gromoglasni" pevač.

- Svaki najobičniji magarac!

ŠERIDANOVE NOVE CIPELE

Veliki engleski komediograf Ričard Šeridan bio je večito dužan i jedva je sastavljao kraj s krajem. Jednog dana sretne ga na ulici neki prijatelj i zastade začuđeno:

- Šta ja to vidim?! Ti imaš nove cipele!

- O, da. Nego, pogodi kako sam ih nabavio.

- Neko ti ih je poklonio.

- Nije.

- Ili pozajmio?

- Ni to.
- Sigurno si ih našao na ulici?
- Varaš se...
- Onda... onda si ih ukrao?
- Taman posla! Pogađaj dalje!
- Ne вреди. Sve sam mogućnosti već nabrojao. Hajde, reci mi otkud ti?
- Znao sam da nećeš pogoditi... Kupio sam ih!

BRADA

Slavni francuski dramatičar Tristan Bernar mnogo je polagao na lepotu svoje brade i stoga je često odlazio berberinu. Jedno vreme imao je jako brbljivog berberina, koji je za sve vreme doterivanja brade pričao. Tristan Bernar uđe u berbernicu i berberin ga upita kako želi da mu danas ošiša bradu.

- Bez reči – odgovori kratko dramatičar.

ALEKSANDAR DIMA SIN

Neka dama iz visokog društva upitala je jednom Aleksandra Dimu, sina:

- Gospodine Dima, zašto više ne pišete pozorišne komade?
- Izvinite, gospođo, ali baš se sada sprema moj novi komad u pozorištu.

Gospođa će na to prezrivo:

- Sigurno opet o nekim kreaturama iz polusveta?
- Ne. Ovoga puta o ženama iz najviših krugova.
- Pa, gde ste ih studirali, gospodine? – raspitivala se gospođa dalje.
- U mojoj garsonjeri, gospođo – odgovori Dima sa dubokim naklonom.

ARIJA IZ PARSIFALA

Bečki operski pevač Leo Slezak bavio se pred kraj svoje pevačke karijere i pisanjem nejakih humorističkih priča. Jednog dana pozvao je na čaj izvesnog kritičara sa namerom da mu čita svoje

radove. Kad je stvorio potreban štimung, Slezak dohvati rukopis i obrati se kritičaru:

- Kako bi bilo da vam pročitam nekoliko mojih najnovijih priča?
- Ne pokušavajte – reče kritičar i zapreti prstom. – Inače ću ja početi da vam pevam arije iz *Parsifala*.

KOMAD SA DVA LICA

Žan Pol Sartr napisao je u početku svog stvaralačkog rada kome-diju u tri čina u kojoj igraju samo dve osobe.

Kada je prijateljima pročitao delo u rukopisu, neki od njih ga pita:

- Kako to da napišete komad u kome će čitavo veče igrati samo dve osobe?
- I u slučaju najvećeg neuspeha – odgovori Sartr – u pozorištu će biti uvek više gledalaca nego glumaca.

ŽAN VILAR

Vrativši se iz unutrašnjosti, jedan prijatelj poznatog francuskog reditelja Vilara počeo je da mu se žali:

- Gledao sam jednu predstavu koja je bila užasno loša. Glumci nisu znali svoje uloge: neprekidno se čuo sufler koji im je pomagao da se prisete teksta...

- Zašto se buniš? Za istu cenu čuo si dva puta isti komad! – zaje-dljivo reče Vilar.

KIRIJA

Dobrica Milutinović je na početku glumačke karijere bio vrlo siromašan, pa nije mogao ni stan da plaća uredno.

Jednog dana, baš kad je došla da traži kiriju, gazdarica zateče Dobricu kako uči ulogi. Po zidovima su bili izlepljeni plakati na kojima se moglo pročitati: "Jedan prosjak – g. Milutinović", "Besposličar – g. Milutinović", "Optuženi sreski kapetan - g. Milutinović".

Čitajući ovo, gazdarica sleže ramenima i reče:

- Nije ni čudo što ne možete da platite kiriju kad igrate ovako siromašne uloge!

Sutradan Dobrica ode kod upravnika pozorišta:

- Molim vas, gospodine upravniče, dajte mi da u idućem komadu igram ulogu trgovca. Inače će me gazdarica najuriti iz stana.

LORENS OLIVJE

Poznati engleski glumac Lorens Olivije sedeo je jednom prilikom kao gledalac u pozorištu. Pred sam početak predstave u njegovu ložu uđe jedan čovek u jahaćem odelu i čizmama.

Kad ga vide, čuveni glumac ustade, pokloni mu se i zahvali.

- Na čemu mi zahvaljujete? – upita ga ovaj iznenađeno.

- Zahvalan sam vam što niste doveli i svog konja.

ŠALJAPIN - TOSKANINI

Toskanini je jednom prekinuo predstavu *Borisa Godunova* kad je naslovnu ulogu pevao Fjodor Šaljapin. Toskanini je sa svog dirigentskog mesta prošištao dovoljno glasno da ga čuje čitava skala:

- Pardon, gospodine, da li biste hteli na tom mestu da pevate ovo što je Musorgski napisao?

A Šaljapin, veličanstven i potpuno hladnokrvan, odgovori sa scene Toskaniniju:

- Vi svirate note, gospodine, a ja pevam muziku.

Toskanini je bacio palicu i izjurio iz dvorane. I Šaljapin je morao da ode sa scene, iako duboko uveren da je mogao da nastavi predstavu i bez dirigenta.

IMANJE

Prodavao neki čovek imanje, pa se pojavio i jedan mladi čovek kao kupac.

- Vaše imanje je suviše veliko i skupo za moje prihode koji su skromni – reče taj mladi čovek. – Ali sada se u Francuskoj komediji u Parizu sa velikim uspehom daje jedan moj komad. Pored toga, sprema se još jedan moj komad u pozorištu "Port Sen Marten". Ako i on doživi isti uspeh, svakako ću kupiti ovo vaše imanje.

Taj mladi čovek bio je Edmon Rostan, poznati francuski dramski pisac. Njegov komad *Romantičari* imao je ogromnog uspeha u Francuskoj komediji, a nešto kasnije njegov *Sirano de Beržerak* u pozorištu "Port Sen Marten".

Kad je za to saznao vlasnik imanja, on mu uputi čestitke i pismo u kome ga upita da li je sad voljan da kupi njegovo imanje.

Rostan mu pismom odgovori:

"Imanje je sad suviše malo za mene!"

PARISKA VEČERA

Leon Voltera, koji je upravljao Pariskim pozorištem, pozvao je nekoliko prijatelja na večeru. Za stolom, jedan od zvanica, inače nepriznati dramaturg, održa sledeći govor:

- Pijem u zdravlje i uspeh našeg domaćina koji nas je tako lepo ugostio, mada nije hteo da primi i naše drame.

- Moji dragi prijatelji, - odgovori na zdravicu domaćin – da sam primio vaše drame, onda svakako ne bih imao čime da vas ugostim.

TRAMVAJ

Popularan sarajevski komičar čika Ika Vučićević vozio se jednom prepunim tramvajem sa železničke stanice u Sarajevu. U jednom času slučajno nagazi nekog nervoznog putnika, a ovaj se okrete i reče svom prijatelju:

- Čovek ne može više da se vozi tramvajem.

Čika Ika, koji je bio prilično debeo, shvatio je aluziju, pa se mirno obrati nervoznom putniku:

- Šta ćete, tramvaj vam je kao Nojev kovčeg. U njemu ima svašta.

OPTIMISTA

- Ja imam svoju definiciju optimiste – reče jednom Žan Luj Baro.

- Da je čujemo – zainteresovaše se prijatelji poznatog glumca.

- Pa ovako: optimista je čovek koji se oženi u devedesetoj godini.

- Ima i takvih.

- Ali ovaj moj optimista traži stan u blizini neke škole... zbog dece.

GLUMAC DRAGUTIN DOBRIČANIN

Dragutin Dobričanin, glumac, priča kako je vodio pozorište dok je neposredno posle rata bio na odsluženju vojnog roka:

- Bio sam reditelj, glumac, scenarista, asistent reditelja i imao sam još neke dužnosti. Pravio sam komade sa pevanjem, pucanjem i jelom. Da pevamo, mogli smo svi, da pucamo smo opet mogli svi, i da jedemo, nismo mogli svi jer jela nije bilo dovoljno. Zato sam kod podela uloga uvek sebe određivao da budem onaj koji u predstavi jede. Posle izvesnog vremena "provalio me" glavni intendant, išao sam na raport i morao sam da pravim drugačije podele uloga, uglavnom sa manje jela.

ŠČEPKIN

Poznati ruski glumac Mihael Ščepkin susrete jednog svog poznanika, ministra.

- Šta je to, što vas odavno ne viđam? – upita glumac.

- Vrlo prosto – odgovori ministar. – zauzet sam od jutra do večeri. S vama glumcima je druga stvar, vas svako može videti za pola rublje.

- To je istina – odgovori Ščepkin. – Do vaše svetlosti ne može se dopreti za pola rublje.

GLAS

Za vreme gostovanja u Berlinu, Šaljapinov partner u jednoj operi neobično je forsirao svoju partiju i veoma glasno pevao.

- Dragi moj prijatelju, ne vičite toliko – upozori ga Šaljapin u pauzi.

- Ali, maestro, šta mogu kad raspoložem tako velikim glasovnim materijalom? – hvalisavo se pravdao pevač.

- Ipak preterujete. Eto, ja mogu da vičem dva puta jače od vas, pa to ipak ne činim. Uostalom, i od mene može neko još jače da viče.

- Ko to ima jači glas od slavnog Šaljapina? – htjede da se dodvori "gromoglasni" pevač.

- Svaki najobičniji magarac!

IVO VOJNOVIĆ

Vojnović je za svakoga imao po koju lepu reč ili kako se to kaže, kompliment. U tim svojim hvalama drugih često je umeo epski preterati.

Kad je godine 1912. Ivo Vojnović boravio u Beogradu, gde je u pozorištu pročitao nekoliko odlomka iz svoje najnovije drame *Gospođa sa suncokretom*, sastao se za vreme večere s Brankom Lazarevićem i Jovanom Skerlićem. Tom prilikom Lazarević i Skerlić govorili su međusobno o nekom mladiću studentu s univerziteta.

- A, to je vrlo dobar mladić – rekao je Skerlić.

Vojnović, kad je čuo ove reči i ne znajući o kome se radi, pridodao je s oduševljenjem:

- A ne samo dobar, sjajan mladić i veliki talenat!

- Pa zar ga vi poznajete? – zapitao je u čudu Branko Lazarević.

- Ne poznam, na žalost, nikako ne poznam... danas sam prvi put čuo o njemu....

GLUMAC I LEKAR

Otac engleskog književnika Šeridana bio je glumac. Zbog toga je malog Šeridana u školi zadirkivao jedan drug, inače sin jednog slavnog londonskog lekara. Šeridan mu odgovori:

- Istina je da moj otac zarađuje za svoj život zasmjevavajući ljude, ali tvoj zarađuje kad ti isti ljudi umru.

ČIČA-ILIJA STANOJEVIĆ

Čiča-Ilija Stanojević, slavni glumac Narodnog pozorišta stano-
vao je u dvorištu u kome je stanar bio i opštinski grobljanski kočijaš. Posle jedne sahrane, prolazeći pored groblja, Čiča-Ilija ugleda svog komšiju kako sa praznim pogrebnim kolima ide kući. Čiča ga zaustavi i pozva da u kafani popiju "s' nogu" čašu vina. Posle više popijenih čaša, krenuše, ali pripit čiča-Ilija leže u kola na mesto gde inače stoji kovčeg. Kočijaš doveze Čiču do pozorišta i ovaj malo nesigurnim korakom siđe na trotoar. Kolege glumci videvši Čiča Iliju kako silazi iz pogrebnih kola zgranuše se:

- Pobogu, Čiča, odakle to dolaziš?

- Idem s groblja – nasmeja se Čiča-Ilija – prijatnije je da me ovim kolima voze s groblja u pozorište, nego iz pozorišta na groblje!

DIREKTOR POZORIŠTA

Direktor nekog pozorišta žalio se Morisu Dekobri za loše poslovanje svog pozorišta:

- Zamislite samo: personal, statisti, glumci, kostimi, ukratko, svakog jutra, čim se dignem iz kreveta, ja imam gubitka od bar pet hiljada franaka.

- Zašto onda ne ostanete u krevetu? – zaprepastio se Dekobra.

ĐON

Vlasta Burjan, čuveni čehoslovački komičar, dozva konobara i reče:

- Slušajte, noževi su vam užasno tupi, a biftek liči na đon.

- Zaboga, gospodine Burjane – uzviknu razočarano konobar – mislio sam da ste originalan čovek. Vi, međutim, govorite kao i svi gosti.

KAZANOVA U TEATRU

Kazanova je rado u Parizu posećivao pozorišta. Jedne večeri prisustvovao je predstavi na kojoj je neka glumica zaboravila tekst, pa je glasno zapitala: "A, kako ide dalje?"

Kazanova se nasmeja tako glasno da ga je cela sala čula.

Iz susedne lože, neki dostojnik mu dobaci:

- Kakvo je to čudno ponašanje? Odakle ste vi?

- Iz Venecije, gospodine.

- Čini mi se da sam i tamo čuo dosta toga čemu bi se moglo smejati.

- Sasvim suprotno, gospodine, ali sam siguran i u to da su vas tamo pustili da se smejete do mile volje.

MAKS RAJNHART I KONOBAR

Poznati nemački režiser Maks Rajnhart bio je odličan poznavalac ljudi. Bilo je dosta pojava koje su ga ljutile, a jedna od njih je bio i onaj običaj konobara da prevrće po džepovima, tražeći da nađe sitninu... sve dok gostu ne dosadi i odrekne je se.

Kada je jednom tako platio račun, kelner je dugo prevrtao svoje džepove tražeći pet pfeninga.

- Potražite jednom i u svom levom džepu od pantalona – dobaci mu Rajnhart.

- Vi ste sigurno nekad takođe bili ko nobar – odvrati mu na to konobar.

DASKE KOJE ŽIVOT ZNAČE

Naš poznati književnik Janko Veselinović jedno vreme je radio kao dramaturg Narodnog pozorišta u Beogradu. - Zajedno sa upravnikom, Branislavom Nušićem, starao se da u pozorište privuče nove, mlađe snage.

Tako je na preporuku jednog svog prijatelja doveo nekog mladića iz Šapca. Međutim, ispostavilo se da je momak netalentovan, pa ga otpuste.

Janko ga pozove u kancelariju i objasni mu da nije za glumca. Na to mu mladić reče:

- Ali, gospodine Janko, ljubav prema daskama vuče me na pozornicu.

- Odlično! – uzvratila mu Janko – kad već voliš daske, preporučio bih ti da lepo odeš u – tišljere...

VOLTER

Po regentovoj naredbi francuski filozof Volter bio je zatvoren u Bastilji pre prikazivanja svoje tragedije *Edip*. Regent je toliko bio zadovoljan komadom da je naredio da se mladi pisac pusti na slobodu.

Volter ode odmah da mu se zahvali, a regent mu reče:

- Budite pametni i ja ću se starati o vama.

- Veoma sam vam zahvalan, odgovori Volter – ali preklinjem vašu ekscelenciju da se ubuduće ne stara više o mome stanu.

GOSPODAR SVETA

U nekom društvu jedan mladić upita Bernara Šoa.

- Šta biste vi učinili da ste gospodar sveta?

- Prvo bih naredio da se istuku svi drski ljudi koji drugima dosađuju glupim pitanjima.

SARA BERNAR

Poznato je da je Sara Bernar, čuvena umetnica francuskog teatra, imala mnogo duha. Neke od njenih šala postale su gotovo isto toliko poznate kao i njene interpretacije teških uloga na sceni.

Jednom, kad je primetila svoju prijateljicu koja se nije mogla smatrati vitkom, kako se na maskenbalu pojavila kao pastirica, Sara je požurila da joj izrazi svoje iskreno divljenje:

- Izgledaš – rekla joj je bez uvijanja – kao pastirica koja je pojela sve svoje ovce.

HENRIK IBZEN

Poznati pisac Ibzen bio je vrlo oštar ali i cenjen kritičar. Mnogi mlađi književnici dolazili su k njemu i molili ga da dâ sud o njihovim rukopisima. Tek posle toga odlučivali su se da li će svoja dela da štampaju.

Jednog dana dobije Ibzen na poklon divnog fazana, a dan posle toga dođe k njemu i darodavac, jedan mladi književnik. Naravno, i on je zamolio starog, uvaženog književnika da mu pregleda rukopis najnovijeg dela.

Kad ču šta mladi književnik traži od njega, Ibzen se namrštio i reče:

- Vi, dakle, želite da vam vratim fazana?!

LOENGRIN

Viktor Igo, koji je sedeo pored Gunoa za vreme izvođenja premijere opere *Loengrin*, upita slavnog kompozitora:

- Kako vam izgleda ova muzika?

- Izgleda mi malo osmougaona – odgovori Guno.

- To sam baš i ja hteo da kažem – prihvati Igo.

OPKLADA

Neki pozorišni kritičar poslao čuvenom francuskom glumcu Lisjenu Gitriju rukopis jedne komedije sa pisamcetom:

"Dragi moj Lisjene, smeo bih s vama da se opkladim u jedan zlatnik da ovu komediju nećete ni pročitati."

Sutradan mu Gitri vrati rukopis, posla uputnicom 20 franaka i ovaj odgovor:

"Dobili ste opkladu."

BRIŽNI NUŠIĆ

Došao Branislav Nušić veoma zamišljen u pozorišnu kafanu. Video ga takvog Milovan Glišić, pa će mu dobroćudno:

- Izgledaš mi mnogo zamišljen, sinovče. Kakva te to golema nevolja pritiska?

- Golema, baš. Imam toliko briga u glavi – a sve zbog menica prispelih za plaćanje – da ako samo iskrсне još jedna briga, na nju ću moći da mislim tek kroz 14 dana.

ANA PAVLOVNA

Kad je Ana Pavlovna jednom prilikom igrala u baletu *Labudova smrt* koji zahteva savršenu tehniku, neki mladi oficir se toliko oduševio, da je zaprosio čuvenu balerinu. Ona ga je, međutim, energično odbila.

- Pružite mi bar mogućnost – molio je oficir – da budem uvek uz vas.

- Sumnjam, da bi bilo moguće da vi postanete igrač, a još manje je moguće da mene prime u vojsku – smešeći se odgovori Ana Pavlovna.

TALMA

Ljubimac pariske publike prošlog veka, glumac Fransoa Talma, bio je veoma skroman čovek. Zbog toga je neobično iznenadio poštovaoce svog talenta kada se jednom pojavio na sudu kao svedok i pri tom nekoliko puta ponovio: "Ja, kao najveći glumac našeg vremena..."

- Šta vam je bilo, Fransoa? Zar vam se i samom ne čini da vam takve izjave ne mogu služiti na čast? – pitali su ga prijatelji po završenom suđenju.

Zbunjeno Talma se pravdao:

- Ja nikad ne bih izgovorio te neskromne i bestidne reči, ali šta sam mogao kad sam pre davanja izjave položio zakletvu da ću govoriti samo istinu!

FIJASKO

Drama *Epišari* markiza od Ksimensa bila je prvi, a i poslednji put izvedena 1752. godine u francuskom pozorištu.

Grof Ilk, autorov prijatelj, aplaudirao je posle predstave iz sve snage, ali se njegovo pljeskanje uopšte nije čulo do zviždanja i negodovanja publike.

Kada su kasnije pitali Lika zašto je pljeskao, on je odgovorio:

- Gospodo moja, ja sam bio veoma zadovoljan, jer od markiza nisam ni to očekivao.

VAGNER

Za vreme jedne probe Parsifala osvane Rihard Wagner nenadano u pozorištu, oduzme kapelniku Leviju dirigentski štapić, te stane sam dirigovati sam dalje. Slavni pevač Teodor Rajhman, koji je pevao Amfortasa, usklikne:

- Šta? Majstor diriguje sam! Hoće li znati da mi pravovremeno da znak?

Rajhman je bio od dirigenta vrlo razmažen i spotaknuo se vrlo brzo na mestu gde peva "Živi, živi, daj da umrem..." Wagner odmah prekine probu i reče Rajhmanu:

- Ništa vam ne koristi! Najpre treba da otpevate ovo mesto kako treba, a onda tek da umrete!

JOHAN ŠTRAUS

Kralj valcera Johan Štraus je jednom sam vršio probu za svoju operetu. Bio je toliko zadubljen u svoj delo, da nije posećivao dovoljno pažnje pevačima na pozornici. Oni nisu mogli da prate brži tempo. Najednom Štraus zastane:

- Treba da pazite na moj dirigentski štap – reče on.

- Ne možete ni vi ništa s njim učiniti, ako ja hoću! – odgovori mu jedan komičar.

- Oho – reče majstor – hteo bih videti onoga, ko bi bio kadar da moje ljude u orkestru izbací iz takta.

- Kolika je oklada?

- Ako baš hoćete, deset forinti!

- Već ste ih izgubili! – reče mu komičar, ode iza kulisa i vrati se za čas s jednim limunom. Zatim, se postavi na kraj pozornice tako da ga je mogao videti i veći deo muzičara u orkestru. Komičar zagriže bez reči limun, a muzičari, naravno, naprave kisela lica. Voda im se skupila u ustima i oni su i protiv svoje volje morali odložiti svoje instrumente. Sledećeg trenutka je vladao u orkestru neopisivi haos i Štraus je morao prekinuti probu. Smešeći se, platio je komičaru deset forinti, ali ga je ujedno ozbiljno opomenuo:

- Da mi to, zaboga, niste ponovili kod predstave!

PREMIJERA - REPRIZA

Jedan dramski pisac dobio je od kolege koga nije trpeo pisamce sledeće sadržine:

"U prilogu vam šaljem i dve ulaznice za premijeru mog novog komada. Tako ćete moći sa sobom da povedete i prijatelja ukoliko ga imate."

Kolega mu je odmah odgovorio sledećim pisamcem:

"Hvala, ali ne računajte sa mnom za premijeru. Doći ću na reprizu, ukoliko je uopšte bude bilo."

O'NIL NA BRODU

Jednom dok je putovao prekookeanskim brodom, poznati američki pisac O'Nil je, šetajući palubom, stigao i do kapetanovog mosta. Tada mu pride jedan od oficira i zamoli ga da se ukloni odatle.

- Zar vi ne znate da sam ja najveći dramski pisac svih vremena? – upita ga ljutito O'Nil.

- Žao mi je, ali i pored toga moraćete da odete, gospodine Šo.

IME

Žorž de Porto-Rič, proslavljeni francuski dramatičar, pisac knjige *Pozorište ljubavi*, u kojoj su njegov najpoznatiji komadi *Zaljubljená žena*, *Prošlost*, *Fransoazina sreća*, i drugi, pripoveda,

kao je prvi put sreo Renana u jednoj napuljskoj krčmi. Tada on još nije bio ni dramski pisac, ni akademik i cela njegova literarna vrednost predstavljala je tek nekoliko stihova.

- Kako se vi zovete? – upita ga očinski Renan.

- Oprostite, gospodine, ja još nemam imena – odgovori mu ponosno Porto-Rič.

STOLAR

Nekad izvrsni i karakterni glumac Tajrolt nije voleo da podučava mlade glumce, ali je zato mnogima davao veoma dobre savete. Jednom se u Celovcu namerio na jednog početnika, koji mu je još za vreme probe strašno išao na živce, a za vreme predstave mu je upravo napadno smetao. Drugog dana umišljeni se mladić, koji je, međutim, dobio otkaz, žalio Tajroltu:

- Ali gospodine Tajrolt, mene ipak nešto privlači daskama.

- Tako – reče Tajrolt – onda postanite – stolar!

BINIČKI - MATOŠ

Staša Binički, dirigent Narodnog pozorišta, sreće jednog dana književnika i boema Antona Matoša, inače odličnog čelistu, pa ga zapita da li bi svirao čelo u orkestru prilikom izvođenja jedne Betovenove simfonije.

- Zašto da ne, samo nemam instrument – odgovori Matoš.

Staša mu posla jedno čelo iz Narodnog pozorišta.

Posle izvesnog vremena Staša opet sreće Matoša i upita ga zašto ne dolazi na muzičke probe.

- Ne mogu. Čelo je u Založnoj banci – hladnokrvno odgovori Matoš.

PRIMADONA

Slavna operska pevačica Marijana Brandt primila je od glavne pošte iz Njujorka obaveštenje da je u poštanskom uredu u Siti Holu očekuje jedno preporučeno pismo koje tamo treba podignuti. Ona krene na poštu i zatraži svoje pismo.

- Jest – reče joj poštar – pismo je ovde. Imate li uz sebe kakav dokument da ste vi zaista Marijana Brandt? Pasoš, bankovnu knjižicu ili bar nešto?

- Nemam kod sebe ništa, ali ja jesam Marijana Brandt i hoću svoje pismo.

- Oprostite, gospođo, ali su naša pravila vrlo stroga, pa trebate svakako pokazati dokaz svog identiteta.

Međutim uzrujanost kod gospođe Brandt sve je više rasla.

- Vi mi uskraćujete pismo koje je za mene ovamo stiglo?! – galamila je sva izvan sebe. – Dobro, pokazaću vam da sam Marijana Brandt! – i ona se postavi ispred činovnika pošte i stane punim glasom da peva veliku ariju iz opere *Prorok*, jednu od svojih glavnih i najsajnijih partija. Taj zvonki moćni glas odzvanjao je praznim kamenim hodnicima poštanskog ureda. Sa svih strana dotrčaše ljudi da vide šta se to dogodilo. Nestade čitava uzbuna u velikoj zgradi. Konačno joj zaplašeni činovnik utisnu u ruku pismo s rečima:

- Evo vam pismo, ali, za ime božje, učinite!

DECA

Jednog je dana dojurila jedna glumica u garderobu velikog glumca Žirardija i povikala u najvećem uzbuđenju:

- Ksandi, šta ti kažeš na podla ogovaranja, koja su se o meni proširila? Ljudi tvrde da imam šestoro vanbračne dece.

- Ali, draga koleginice – odvratio je Žirardi – zašto se tako ljutiš? Ta, i sama znaš da je od onoga što ljudi govore – polovina istina...

REVIZOR

Nakon premijere *Revizora* postao je Gogolj jednim mahom slavan. Svi su mu se divili i slavili ga, samo su se njegovi neprijatelji ljutili. Gogoljeva slava nije im dala da spavaju. Jedan od njih, dosta načitan, smelo je utvrdio da je *Revizor* puki plagijat. Napokon se jednog dana odvažio čak i na to da ode Gogolju i taj mu plagijat prebaci:

- Tema koju ste vi obradili, nije nova. Već pre vas odradio ju je jedan drugi autor, i to ukrajinski pesnik Osnajenko u lakrdiji *Stranac iz glavnog grada*. Poričete li nakon toga da ste počinili plagijat?

Gogolj stade pažljivo gledati došljaka i odgovori ironično:

- I, vi gospodine, počinjete u ovaj mah plagijat.
- ?
- Zato jer ste savršeni magarac, a magaradi je bilo odsta i pre vas!

FEJDO

Francuski komediograf Žorž Fejdo sretne jednom na ulici svog poznanika, pozorišnog direktora, za kojeg se – blago rečeno – nije moglo tvrditi da mnogo mari za svoj spoljašnji izgled, jednako kao i za negu tela.

I Fejdo napravi na račun direktorove spoljašnjosti neznatnu ironičnu primedbu.

- Dragi Žorž – reče direktor – zadajem ti časnu reč da se svaki dan kupam!

- Tako? – odgovori komediograf. – Onda znaš šta: pokušaj koji put promeniti vodu.

ŠERIDAN

Engleski dramski pisac Šeridan bio je vlasnik jednog pozorišta, koje iznenada jedne večeri obuhvati požar.

Dok su vatrogasci pokušavali da ugase vatru, Šeridan je, naizgled hladnokrvan, sedeo u susednoj kafani i pio hladno piće.

- Kako možete biti tako spokojni? – upitaše ga.

- Rashlađujem se kraj svog toplog domaćeg ognjišta – cinično odgovori Šeridan.

NUŠIČEV POKOJNIK

Povodom premijere Nušičevog *Pokojnika*, jedan je stariji čovek nakon prvog čina, kad je publika pljeskanjem izazvala autora pred zavesu, počeo ludački da zviždi i to upravo na ključ od kućnih vrata.

- Pogledajte ga! – reče slavni komediograf, pokazavši rukom na nezadovoljnika – jedanput u životu mu je žena dala ključ od kuće i odmah ga zloupotrebljava.

BJERNSON

Slavni švedski pisac Bjernson bio je jednom pozvan od vojvode fon Saksen-Majningen, da u rezidenciji male vojvodine prisustvuje

izvođenju jednog svog dela, koje je režirao sam vojvoda. Bjernson se odazvao tom pozivu, ali se već na probi u režiji gospodina vojvode izrazio tako nepovoljno, da se vojvoda uvredio i naljutio. Posle probe pozvao je Bjernsona k sebi i oholo mu naložio, da u roku od 48 sati ostavi teritoriju njegove države.

Bjernson se srdačno nasmejao:

- Čemu toliko vremena? Sešću na svoj bicikl, pa sam za pola sata preko granice.

KARUZO U NAPULJU

Karuzo je jednom gostovao u Napulju. Građanstvo je bilo oduševljeno. U noći nakon predstave pođe Karuzo u hotel i sedne u restoranu hotela za sto. Tada mu priđe gazda hotela.

- Bio bih, sigurno, najsrećniji čovek na svetu kada biste pristali na jedan posao.

- Da čujem.

- Vi ćete kod mene jesti i piti koliko god i šta god želite i ne trebate ništa platiti. Za uzvrta molim samo jedno: da mi ovde pevate.

- U redu – reče Karuzo. – Možete li mi, molim, uzvratiti od moga visokog C?

TOSKANINI

Poznato je da je čuveni dirigent Toskanini bio izuzetno strog za vreme dirigovanja.

Jednom prilikom, kad je dirigovao u njujorškom Metropolitenu, on je brutalno prekinuo pogrešno pevanje pevačice Žeraldine Farer,

- Ne zaboravite, gospodine, da sam ja zvezda ove kuće! – reče mu ona ljutito.

- Onda sijajte po taktu! – odbrusi joj Toskanini.

KARUZO U MEROPOLITENU

Kad se Enriko Karuzo vratio u Italiju posle trijumfalnog nastupa u Metropoliten-operi u Njujorku, novinari su ga opkolili i zasuli bujicom pitanja.

Karuzo je strpljivo odgovarao, a kad se već umorio, morao je da odgovori na prilično banalno pitanje:

- Kako ste otpevali ariju *Čeleste Aida*?
- Veoma slabo – odgovori Karuzo. – Morao sam dvaput da je ponovim.

NUŠIĆEVA NESANICA

Žalio se Nušić lekaru da ne može da spava. Lekar mu prepisao recept i rekao:

- Dakle, dragi moj prijatelju, 13 kapljica uzmi kad legneš, a ako i to ne pomogne, ponovo uzmi još 13 kapljica.

Nušić ga pogleda, uze recept i reče:

- A ako i posle toga ne zaspim? – A onda kao da se priseti, dodade: - A, znam! Dotle će već svanuti!

BRANIN ORFEUM

Desilo se u Braninom Orfeumu pre Prvog svetskog rata.

Brana, uvek dosetljiv i duhovit, izbacio je na pozornici jedna vic koje se publika nije nasmejala. On se srdito obratio gledaocima:

- Gospodo, vi ćete se ovoj mojoj šali verovatno smejeti tek iduće godine.

- Varate se – začu se glas iz publike – mi smo se tom vicu smejali pre dvadeset godina...

RADE PREGARC

Jednog dana 1935. godine stajao je glumac i reditelj Rade Pregarac pred zgradom banjalučkog pozorišta, koje je u ono doba, kao i sva ostala pozorišta, bilo slabo posećeno.

Odnekud naišla grupa nemačkih turista. Jedna upita Radeta:

- Bi li gospodin bio ljubazan da nam kaže šta predstavlja ova zgrada?

- Grob neznanog pozorišnog posetioca! – odgovori čika-Rade ozbiljno i dostojanstveno.

TALMIN TESTAMENT

Jedan prijatelj slavnog glumca Talme ozbiljno se naljutio posle njegove smrti što mu umetnik testamentom nije ništa ostavio.

- Sramota, zar baš ništa da ne nasledim od čoveka kod koga sam trideset godina tri puta nedeljno bio gost na ručku!

DVA SATA ZA TOSKANINIJA

Arturo Toscanini bio je gotovo isto toliko poznat po svom bučnom temperamentu koliko po svojim kvalitetima dirigenta. Često se događalo da se za vreme probe veliki dirigent, kad bi mu se učinilo da njegov orkestar ne svira kako treba, razbesni i počne da baca na pod sve što bi mu došlo pod ruku.

Jednom, posle višečasovne probe, Toscaniniju se učinilo da je njegov orkestar dostigao savršenstvo u izvođenju jednog muzičkog komada. Zbog toga ga je jedna pogrešno odsvirana nota na samom završetku probe dovela do besa. Izbezumljen, zgrabio je s dirigent-skog pulta svoj skupoceni časovnik i tresnuo ga tako snažno o pod da su iz njega izleteli svi točkići i federi.

Nekoliko dana kasnije članovi orkestra doneli su mu na poklon jednu lepu kutiju obloženu somotom u kojoj su se nalazila dva časovnika: jedna zlatan a drugi običan.

Na poklopcu tog drugog, običnog časovnika, bilo je urezano:
"Samo za probe."

SVETOZAR ČOROVIĆ

Posle jedne premijere u Beogradskom narodnom pozorištu jedna mladić snažno je gurnuo Svetozara Čorovića koji je izlazio iz pozorišta.

Čorović se ljutito okrenu i dobaci mladiću:

- Što mene movate, nisam ja napisao ovaj loš komad!

TURNEJA

Pričao proslavljeni glumac Dobrica Milutinović o poslednjoj turneji po unutrašnjosti:

- Gostovali smo u jednom malom mestu. Poseta vrlo slaba. Ono malo sveta stalno je zviždalo i protestovalo. Najzad ja stanem pred rampu i oštrim glasom kažem: "Pazite! Vas je u sali svega dvanaest, a nas u trupi ima preko dvadeset!"...

NAOČARE

Hteo jedan glumac da podvali čiča-Iliji, koji se inače često hvalio kako nema neprilike iz koje se ne bi izvukao. Stoga mu, na pozornici, za vreme predstave, podmetne čist list papira umesto pisma koje je trebalo pročitati.

Čiča-Ilija primi papir, pogleda ga i, smešeći se, reče tom glumcu:

- Ja zaboravio naočare, pa bih vas molio da mi vi pročitate ovo pismo.

FINALE

U trenutku kada bi osetio u duši rađanje neke muzičke ideje, Dinoceti bi se zagledao u bilo kakav predmet i, odsutan za sav ostali svet, razmišljao.

Jedan pariski trgovac pomodnom robom primeti ga kako osam dana zastaje pred njegovim izlogom i netremice gleda u ženske kape. Kad mu je dosadilo, on istrča iz radnje i viknu na nepoznatog:

- Šta tražite ovde?

- Finale za treći čin *Lučije od Lamermura* – odvrati rasejani Doniceti.

DONICETI

U Bergamu, svom rodnom mestu, Doniceti je bio veoma omiljen. Jedan od najvatrenijih obožavalaca bio je neki Botineli, vlasnik gostionice "Kod tri grbavka".

Kad je Donicetijeva *Lukrecija Bordžija* pretrpela neuspeh u milanskoj Skali, Botineli je bio toliko ogorčen da je, iz osvete, svakom građaninu Milana koji bi seo u njegovoj gostionici davao najgore vino i najneukusnije jelo. A kad bi neki do njih protestovao, gostioničar bi mu prezrivo dobio:

- Otkud vi znate šta je dobro, a šta nije? Zar niste i vi jedan od onih koji su izviždali remek-delo našeg Gaetana?

To je trajalo sve dotle dok *Lukrecija*, prilikom ponovnog stavljanja na scenu Skale, nije doživela pravi trijumf koji je i zaslužila.

BENJAMINO ĐILI

Benjamino Đilji susrete jednog malo poznatog operuskog pevača i poče s njim razgovor o svojim najnovijim uspesima:

- Kad sam poslednji put pevao u Metropolitenu – reče Đilji – publika me je obasula s toliko cveća da sam posle predstave morao da naručim kamion da bih to cveće preneo kući.

- A tek kako sam ja prošao u Americi! – pohvali se mlađi kolega. – Jedne večeri sam pevao u *Rigoletu* i publika je bila prosto u delirijumu. Posle predstave poklonili su mi čitav oblakoder.

- Nemoguće!

- Kunem ti se! I to ciglu po ciglu!

GREH

Na jednom prijemu predstavili su Mariju Kalas jednom biskupu:

- Mnogo sam zahvalna ljudima vaše profesije – reče Kalasova prilikom upoznavanja.

- Zašto? – upita je biskup.

- Zato što ste veoma mnogo učinili za ljubav.

- Crkva?

- Pa da. Proglasili ste je za greh.

DRAMSKI PISAC

Akademik Marsel Ašar, inače poznat po vedrom i smelim aforizmima – pa i na svoj račun, rekao je svoje mišljenje o karijeri jednog dramskog pisca:

- Karijera dramskog pisca - rekao je on – liči mi na karijeru žene lakog morala. Čovek najpre piše iz ličnog zadovoljstva, zatim za zadovoljstvo drugih i najzad za novac.

PETAR SLOVENSKI

Petar Slovenski se prisetio tri svoje anegdote:

- Jedno vreme, bio sam angažovan i na radiju i na televiziji i na estradi, pa me jedna novinarka zapita: "Zar vam se ne čini da trčite za novcem?" Odgovorio sam kratko: "A zar se vama ne čini da novac trči za mnom?"

- Za vreme jedne pozorišne probe ostadoh bez cigareta. Kolega Moris Levi ponudio mi je "Moravu" ali sam odbio, rekavši da pušim samo "Kent". Tada me Levi upita gde sam rođen, pa kad čuo da je to Požarevac, glasno zaključio: "Ali, kraj Požarevca protiče Morava, a ne Kentava".

- Jedna od prvih zabavnih TV kviz emisija bila je serija *Šest svećanih pozivnica*. Tada beogradski studio nije imao magnetoskop za snimanje, već su sve emisije izvođene uživo. Kao deo kviza imali smo kriminalističku priču, u kojoj je ubijenog statirao ložičar studija. I baš kad sam hteo da postavim nagradno pitanje, naš "leš", ne znajući da ga snimaju, podiže se i mirno ode iz kadra. Ekipa je zanemela, reditelj Sava Mrmak pogledao je očajno u mene, a ja se nasmeših i objasnih publici: "Dragi gledaoci, kao što ste videli, ovo ubistvo nije istinski zločin i naš "leš" nije pravi leš.

PAVLE MINČIĆ

Poznati glumac Pavle Minčić odlučio se za nekoliko anegdota vezanih za svoje kćerke Isidoru i Teodoru:

- Jednog dana, mlađa devojčica Isidora dotrčala je kod mene i zatražila da joj kupim lutkicu u Africi. Bio sam zbunjen, dok Teodora nije objasnila: "Kakva Afrika! Isidora svakog dana gleda lutke ne u Africi, nego u – trafici."

- Kad se Teodora vratila sa prvog časa u školi, upitali smo šta je bilo u školi. Hladno nam je odgovorila: "Krofne sa pekmezom,"

Dok sam spremao šou za televiziju, Isidora mi je stalno smetala i nešto zapitkivala. U jednom trenutku sam se iznervirao i dreknuo: "Kaži, hoćeš li da te bijem?" Ona je napućila usta, pa promuća: "Neću da – kažem."

Jednom prilikom, starija kćerka Teodora gledala je samnom vaterpolo, pa me je pitala kako to igrači izlaze iz bazena. Rekao sam joj da izlaze na – mišiče. Prilikom sledećeg izlaženja igrača iz bazena, ona se grdno razočarala, jer nije videla njene omiljene mišiče – Piksija i Diksija.

Eto, to bi bilo sve. Pošto su sada u modi razni jubileji slavim i ja. Ovo je stoti put kako prepričavam ove domaće dogodovštine.

RUŽICA SOKIĆ

Poznata glumica Ružica Sokić ne krije da je njen neprijatelj broj jedan na sceni – smeh. Smeh koji je prati od početka karijere. Dve anegdote, koje nam je Ružica ispričala vezane su baš za taj intimni smeh:

- Kao student prve godine počela sam da radim na radiju, kao spiker. Sa mnom je radio i Dragan Laković. Kada sam prvi put sela pred mikrofona, mislila sam da ću "umreti" od treme. Kažem Draganu da imam tremu, a on mi reče da to nije ništa i da je, mnogo gore, ako se zasmejem pred mikrofonom.

- Kroz nekoliko dana, trebalo je da odjavim novinara, koji je čitao neki referat. Dok je čitao, primetila sam da je u sredini teksta držao prst, a kad je došao do te reči, preskočio ju je, jer je verovatno bila teška. To mi je bilo toliko smešno, da sam se smejala, smejala i nisam mogla da odjavim novinara. Posle znakova iz režije, odjavila sam ga, ali kroz smeh i istog trenutka bila sam otpuštena sa Radija. To me nije mnogo uzbuđivalo, pa sam i u tramvaju nastavila da se smejem....

- Jednom prilikom kad smo gostovali u Berlinu, Branko Pleša i ja smo na sceni i odjedanput vidim da je Pleša iskolačio oči od čuda: na scenu se penje jedan žena iz publike sa buketom cveća, pa mi kaže:

- Želela sam da vam predam cveće, ali daleko stanujem, pa ne mogu sa sačekam kraj predstave...

Uzela sam cveće i jurnula iza scene, da se slatko ismejem.

RADMILA BAKOČEVIĆ

U Londonu, u Kraljevskoj operi, Radmila Bakočević je pevala 1968. godine:

- Imala sam samo jednu laku probu. Nisam opet znala sve detalje na sceni. U jednom trenutku, trebalo je da partneru poletim u zagrljaj. Pošto nisam znala sa koje će se strane on pojaviti, poletela sam u prazno, a on se pojavio meni iza leđa. Srećom, dosta brzo smo se oboje snašli, pa je sve prošlo u najboljem redu.

Prvo gostovanje u inostranstvu, Radmila Bakočević je imala u Visbadenu, 1959. godine:

- Pevala sam ariju u *Faustu* i u jednom trenutku zaboravih i tekst i ariju. Potpuno mi je stao mozak. Dirigent i ostali su se strašno uplašili, misleći da mi je zlo. Kasnije su priznali da su se više uplašili zbog predstave nego zbog mene. Srećom, moja zaboravnost je trajala samo nekoliko trenutaka.

VERA ČUKIĆ

Od mnogobrojnih doživljaja glumica Vera Čukić se setila jednog od pre nekoliko godina, koji nam je ispričala:

- Mnogi se sećaju bakice iz TV serije *Kamiondžije*, iz filma *Žuta, Vrane...* To je tetka Jovanka, inače moja rođaka i ljubimica svih glumaca "Ateljea 212".

- Kada smo rešili da je pozovemo na divnu predstavu *Viktor ili deca na vlasti*. Publika je uvek uživala u ovoj predstavi, mnogo se smejala, a mi smo voleli da je igramo. Uzeli smo joj kartu u sredini prvog reda, Ružica Sokić je pomogla tetka Jovanki da se spremi, a svi smo obećali da ćemo igrati samo za nju.

- Predstava je počela: lomili smo se, izvodili smo bravure, publika je vrištala, samo na usnama tetka Jovanke nije bilo ni traga smeška. Bili smo očajni... Nailazio je drugi čin, za koji i nismo pronašli ključ igranja. Mislili smo da je sve propalo, tetka Jovanki se ne sviđamo. Snuždili smo se, prestali smo da izvodimo kalabure, uozbiljili smo se i kao od bede govorili tekst.

- U sali – tišina. Odjednom kroz tišinu se razlegao drag, tanki glasić, smejući se dugo i od srca. Bila je to tetka Jovanka. Pogledali smo se, i onda je na sceni nastao ludi smeh. Trajao je, trajao i trajao, sve dok se nije spustila zavesa...

ELI FINCI O SMEŠNOM I SMEHU

... Po prirodi svoga porekla i funkciji svoje ljudske uloge, smeh se usremljuje na konzervativne težnje za okamenjivanjem pregaženih i umrlih pojava i oblika, on se suprotstavlja normiranju prolaznosti u kalupe večnosti, on je sav, po svojoj biti, svom smislu i svojoj moći, u službi životnog procesa nastajanja i razvijanja, preobražavanja i prevazilaženja. Ako se dakle smešno uvek javlja i ispoljava tamo gde sile konvencija, običaja, navika, predrasuda, automatizma lenjosti i inercije teže da sputaju i obuzdaju istinske tokove ljubavi i

otkrića, strasti i života, mladosti i lepote, onda je smeh, u stvari jedan znak, jedna ferment borbe istine protiv laži, životnih suština protiv ukalupljenih shema, života protiv smrti. Brojni teoretičari smeha, recimo od Aristotela do Berksona, tačno su uočili tu njegovu koroziivnu moć razaranja i razgolićivanja veštačkih konstrukcija i prividnih pojava života, kao što su je i mnogi virtuozi smešnoga, recimo od Aristofana od Pirandela, umeli mnogostruko umetnički iskoristiti za tragičnu evokaciju borbe živoga i mrtvoga u svetu čoveka u carstvu života...

... Gde je sve razumno u Hegelovom smislu reči, tu smešnoga nema. Ako je od svih živih bića samo čovek kadar da se smeje, to je prvenstveno stoga što je čovek jedino biće koje nastoji da pronikne u smisao života, da otkrije i zagospodari zakonima njegovog razvitka, da svesno odredi i ispuni svoje zadatke u njemu. Ko ne vidi protivrečnosti između živoga i mrtvoga, između suštine i pojave, između budućnosti i prošlosti, tome nužno sve mora da izgleda prirodno i "razumno", on nema čemu da se smeje, on isključuje smeh kao kritički odnos prema svetu oko sebe i u sebi.

MILIVOJE ŽIVANOVIĆ I MIJA ALEKSIĆ U REVIZORU

Iz tog vremena Mija Aleksić ispričao nam je jednu anegdotu. Milivoje Živanović došao je na jednu od generalnih proba Gogoljevog Revizora. Interesovalo ga je ko igra ulogu koju je on igrao na početku svoje karijere. To je morao biti glumac dubokog glasa i kada kaže rečenicu: "Stigao je revizor", mora da se "trese" plafon. Kada je Živanović pitao ko igra tu ulogu, jedan mladi glumac, tihim glasom, snishodljivo je odgovorio: "Ja, čika Mile". Na to je Živanović prokomentarisao: "E, svašta danas ima u pozorištu", da bih odmah zatim upitao: "Pa, kako ti to kažeš, sine?!" Na to je mladi glumac zagrmeo "Stigao je revizor!". Zaista se "tresao" plafon, Milivoje Živanović, nemajući više kud, malo ga je bolje zagledao rekao: "Znaš šta, ti bi baš mogao malo i da se podšišaš!"*

---

* Sreća, talenat, rad, "Politika", 5, XII, 1993, 17.

ISTORIJA SVETSKE DRAME I POZORIŠTA

Stanislav Bajić uživao je veliko poštovanje na Akademiji za pozorište, film, radio i televiziju, kao jedan od najuglednijih i najautoritativnijih profesora. Student dramaturgije Radomir Putnik polaže ispit iz predmeta Istorija svetske drame i pozorišta kod profesora Bajića. Putnik je toga dana poslednji na spisku. Izvukao je ceduljicu s pitanjima i priprema se za odgovaranje, kad počne kiša. Profesor Bajić zavrte glavom i reče: „Evo, Radomire, da mi pričamo dok ne stane kiša“. Student se ponadao da će se kiša pretvoriti u laki letnji pljusak, a ona se preobratala u dugu i dosadnu jesenju kišu. Odgovorio je Putnik na tri pitanja, pa na druga tri, potom ga je profesor Bajić pitanjima proveo kroz celu istoriju svetske drame, od Eshila do Edvarda Bonda. Ispit je trajao preko dva sata. Jedva jednom stade kiša, a profesor Bajić zaključi: „Baš smo lepo poprčali i brzo nam je prošlo vreme“. Putnik jedva smogne snagu za kiseli osmeh.

O AUTORU IZBORA I PRIREĐIVAČU

LAZIĆ, Radoslav - srpski reditelj, estetičar i dramski pedagog - rođen je u Sanskom Mostu, BiH, 13. 9. 1939. godine. Gimnaziju i potom studije na Akademiji za pozorište, film, radio i televiziju završio u Beogradu, gde je diplomirao režiju u klasi prof. Vjekoslava Afrića, 1964. godine. Uporedo je studirao istoriju umetnosti na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Postdiplomske studije iz oblasti teatrologije apsolvirao je na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Specijalističke studije završio na Université, Paris VII, Diplome d'études approfondies (1981.) i Diplôme doctorat de 3e cycle (1984.) iz oblasti Études techniques et estétiques du Théâtre. Doktorsku disertaciju *Jugoslovenska dramska režija, 1918.-1991., Teorija i istorija, praksa, propedeutika* odbranio na Akademiji umetnosti Univerziteta u Novom Sadu 1993. Kao po-zorišni reditelj režirao oko 50 dramskih predstava na scenama Beograda, Zagreba, Novog Sada, Subotice, Niša, Banja Luke, Varaždina, Kumanova, Leskovca, Zrenjanina, Sombora, Vršca, Pančeva. Režirao prvo izvođenje Sterije (*Laža i paralaža*) na sceni Državnog teatra Tirgu-Mureš u Rumuniji. Kao pristalica multimedijalne orijentacije, režirao je na televiziji, radiju i filmu, te za scenu lutkarskog teatra.

Od 1976. godine bavi se pedagoškim radom na Akademiji umetnosti u Novom Sadu, najpre kao umetnički saradnik za predmet režija, a od 1984. godine kao predavač za predmet *Istorija i estetika režije* u svim medijima, naime, u pozorištu, na filmu, radiju i televiziji). Od 1977. godine stalni je saradnik, a potom i urednik časopisa za pozorišnu umetnost «Scena», kao i urednik rubrike RTV-estetika u časopisu RTV-teorija i praksa. Saradnik je mnogih časopisa u zemlji i inostranstvu, gde objavljuje rezultate svojih estetičkih istraživanja u oblasti pozorišne, filmske, radijske, televizijske, operске i lutkarske režije, njene istorije i estetike, među kojima ističem da je saradnik Leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža", Zagreb, Hrvatska, *ENCIKLOPEDIJA KRLEŽIANA, KAZALIŠNI LEKSIKON* (u pripremi), kao i drugih enciklopedija u

zemlji i svetu. Značajan je Lazićevog doprinos i saradnja u enciklopedijskoj publikaciji *POZORIŠNE BIBLIOTEKE I MUZEJI U SVETU*, UNSECO, Paris, 1985, Ed. Andre Venstein, kao i desetinu odrednica o srpskom lutkarstvu objavio u *SVETSKOJ ENCIKLOPEDIJI LUTKARSKE UMETNOSTI (ENCYCLOPEDIIE MONDIALE DES ARTS DE LA MARIONNETTE)*, Ed. L'Entretemps, UNIMA, Paris 2010. EMAM, Engl. Ed. WEPA i špansko izdanje u fazi objavljivanja).

Lazićevi radovi prevedeni su na više evropskih jezika. Autor, priređivač ili antolog je sledećih knjiga: *Estetika modernog teatra (koautor sa Dušanom Rnjakom)* 1976; *Kultura režije*, 1984; *Dramska režija*, 1985; *Traktat o režiji*, 1987; *Pariska theatralia*, 1988; *Traktat o filmskoj režiji*, 1988; *Fenomen režija*, 1989; *Rasprava o filmskoj režiji*, 1991; *Traktat o lutkarskoj režiji*, 1991; *Svet režije*, 1992; *Hermeneutika režije*, 1993; *Rečnik dramske režije*, 1996; *Jugoslovenska dramska režija*, 1996; *Estetika TV režije*, 1997; *Teatrološki brevijar*, 1998; *Estetsko doživljavanje teatra*, 1999; *Estetika opere režije I, II*, 2000; *Nušićev teatar komike*, 2002; *Estetika lutkarstva*, 2002, *Umetnost rediteljstva*, 2003; *Filozofija pozorišta*, 2004; *Svetsko lutkarstvo*, 2004, *O glumi i režiji. Razgovori s Plešom*, 2005; *Knjiga režije. Bojanov "Dundo"*, 2005; *Japanski klasični teatar. 12 Nô drama*, 2006; *Dijalozi o režiji. Od Stanislavskog do Grotovskog*, 2007; a, *Nušićev teatar za decu*, 2007; *Kultura lutkarstva*, 2007; *Umetnost lutkarstva*, 2007, *Propedeutika lutkarstva*, 2007; *Magija lutkarstva*, 2007; *Daske koje život znače*, 2007; *Estetika radiofonske režije*, 2008; *Teatar – život dvočasovni*, 2008; *Traktat o glumi*, 2008; *Marenićev scenografski teatar*, 2008; *Traktat o scenografiji i kostimografiji*, 2009; *Biti glumac*, 2009; *Sara Bernar; Umetnost teatra*, 2009; *Čaplin, Estetika vizuelne komike*, 2009; *Aleksandar Saša Petrović*, 2010; *Pozorišno slikarstvo*, 2010; *Lutkarski Theatrum Mundi*, 2010; *Savremena dramska režija*, 2011; *1973. godina vampira, nepoznati scenariji A. S. Petrovića*, 2011; *Režija filmske animacije*, 2012; *Veselo pozorje 'Kalamandarija'*, 2012; *Režija - Work in Progress - Delo u nastajanju*, 2012; *Biti režiser*, 2012; *Biti reditelj*, 2012; *Lutkari o lutkarstvu*, 2013; *Traktat o drami*, 2013; *Filmski režiseri o režiji*, 2013; *Traktat o kritici*, 2013; *Pozorišne anegdote*, 2014; *K.S.Stanislavski, Pozorišna etika*, 2014; *Estetika erotskog teatra*, 2014; *Moje režije i komentari*, 2014; *Radoslav Lazić - U potrazi za estetikom dramskih umetnosti*, 2014.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
MOZAIK POZORIŠNIH ANEGDOTA SA NAŠIH I SVETSKIH PROSTORA U RAZLIČITIM VREMENIMA	8
SMEH KAO LEK SOFOKLE BOJANOV PRVI I POSLEDNJI RED	8
GAVELLA I MARIVO GAVELIN NOSADSKI HAMLET GAVELLA I VETERANI	9
GAVELLIN U LOGORU GAVELLINE OSTAVKE GAVELLIN MAGBET ..	10
TELAL OBJAVLJUJE TELAL: MINISTAR STERIJA	11
STERIJA OTAC I STERIJA SIN NUŠIĆ U NIŠU	13
Stara vesela Srbija	
NEKOLIKO ANEGDOTA IZ ŽIVOTA	
G. BRANISLAVA NUŠIĆA NUŠIĆU SVE DOPUŠTENOM	14
TRAGIKOMIČNA SITUACIJA	16
NUŠIĆEVE DOSETKE POZORIŠNA KAFANA	17
NUŠIĆEVA LAKRDIJA NUŠIĆEVE ŠALE	18
NUŠIĆEV KRST	19
ŠALA ZA BEN AKIBU	20
NUŠIĆ UČI ŽANKU MINISTARKU	22
NUŠIĆEVA OTKRIĆA	23
NUŠIĆ U PRAGU	24
MINISTARKA U PRAGU	25
IZGINUĆE NA PREDSTAVI HADŽI-LOJA	26
SARADNJA SA "ABRAŠEVIĆEM" KO STAVLJA NUŠIĆA NA REPERTOAR?	27
NUŠIĆ I UOBRAŽENA GLUMICA	28
DELOVODNI PROTOKOL	29
RĐAV ĐAK NUŠIĆ I ITALIJANI	30
POSLEDNJE NUŠIĆEVE REČI NA KOLODVORU	31
MOĆ SCENE	32
PRIREDBA ZA SIROMAHE	32
SAVET MLADOM PISCU ZVIŽDANJE NA PREMIJERI AUTOGRAM	33
ISTINA SVEŽINA ŠEŠIR MLADI GLUMAC	34
DŽENTLEMEN ATOMSKA BOMBA	35
NADOBUDNI DRAMATIČAR PISANJE DRAME ŠO CINIK ŠOOVA AUTOBIOGRAFIJA	36
ŠOOVA PREPORUKA BERNARD ŠO NA LOVCENU MUZIČKI KRITIČAR ŠO LAŽ	37
REDAK KRITIČAR KOMEDIJA 94 GODINE NEZABORAVNI TRENUTAK NA SCENI	38
PLAČ U GLEDALIŠTU KRISTAL I KANARINCI JEZERO NA SCENI	39
UPOREĐENJE KNEZ MILOŠ I MUZIKANTI "LAŽE DAVID!"	40
KOME SE SMEJU PREMIJERNA PUBLIKA UZROCI BEZ ISKUSTVA	41
JANKO I OPERA ROSINIJEVA PREPORUKA ŠALJAPINOV	

ZVIŽDUK	42
KRATKO I JASNO SLAVA JE RELATIVNA LEO SLEZAK KAO HUMORISTA KOLEGE	43
MAGARAC UMESTO KONJA MIMIKA ILI REČ RIBA	44
KIR-PERA REŽISER RAJNHART DVA ŠEKSPIRA AMERIČKI GOVOR ..	45
GLUMCIMA ULAZ ZABRANJEN SAHARA BERNAR APLAUZ SCENSKO ČITANJE	46
VIC KOSTIM JUDŽIN O'NIL IME	47
VOJNIČKI VARIJETE PISMO	48
EŽEN LABIŠ GROMOGLASNI PEVAČ ŠERIDANOVE NOVE CIPELE ..	49
BRADA ALEKSANDAR DIMA SIN ARIJA IZ PARSIFALA	50
KOMAD SA DVA LICA ŽAN VILAR KIRIJA	51
LORENS OLIVJE ŠALJAPIN - TOSKANINI IMANJE	52
PARISKA VEČERA TRAMVAJ OPTIMISTA GLUMAC DRAGUTIN DOBRIČANIN	53
ŠČEPKIN GLAS IVO VOJNOVIĆ	54
GLUMAC I LEKAR ČIČA-ILIJA STANOJEVIĆ	55
DIREKTOR POZORIŠTA ĐON KAZANOVA U TEATRU MAKŠ RAJNHART I KONOBAR	56
DASKE KOJE ŽIVOT ZNAČE VOLTER GOSPODAR SVETA	57
SARA BERNAR HENRIK IBZEN LOENGRIN OPKLADA	58
BRIŽNI NUŠIĆ ANA PAVLOVNA TALMA	59
FIJASKO VAGNER JOHAN ŠTRAUS	60
PREMIJERA - REPRIZA O'NIL NA BRODU IME	61
STOLAR BINIČKI - MATOŠ PRIMADONA	62
DECA REVIZOR	63
FEJDO ŠERIDAN NUŠIČEV POKOJNIK BJERNSON	64
KARUZO U NAPULJU TOSKANINI KARUZO U MEROPOLITENU	65
NUŠIČEVA NESANICA BRANIN ORFEUM	66
RADE PREGARC TALMIN TESTAMENT	66
DVA SATA ZA TOSKANINIJA, SVETOZAR ČOROVIĆ, TURNEJA	67
NAOČARE FINALE DONICETI	68
BENJAMINO ĐILI, GREH, DRAMSKI PISAC, PETAR SLOVENSKI	69
PAVLE MINČIĆ	70
RUŽICA SOKIĆ, RADMILO BAKOČEVIĆ	71
VERA ČUKIĆ, ELI FINCI O SMEŠNOM I SMEHU	72
MILIVOJE ŽIVANOVIĆ I MIJA ALEKSIĆ U REVIZORU	73
.....	74
ISTORIJA SVETSKE DRAME I POZORIŠTA	75
O AUTORU IZBORA I PRIREĐIVAČU	76

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821-36(082.2)
821.163.41-36(082.2)

POZORIŠNE anegdote / izabrao i priredio
Radoslav Lazić. - 1. izd. - Beograd : R.
Lazić, 2014 (Beograd : 789 Team), - 78 str. :
slika R. Lazića ; 21 cm. - (Biblioteka
dramskih umetnosti)

Tiraž 500. - Str. 5-7: Predgovor / Radoslav
Lazić. - O autoru izbora i priređivaču: str.
75-76.

ISBN 978-86-84283-46-9
1. Лазић, Радослав, 1939- [приређивач,
сакупљач] [аутор додатног текста]

COBISS.SR-ID 211181836